47ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2487 ՈՒՐԲԱԹ 1912 ԱՊՐԻԼ 6-19

JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUMÉ-I EFKIAR
54 Grand' Rue de Pera, Porte 54
Constantinople

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ ԿՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱՊԸ ԱԼԻ ՔԱՏՏԷՍԻ, ԹԻՒ 54
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՉԵՌԱԳԻՐՆԵՐ ԵՏ ՉԵՆ ՏՐՈՒԻՐ

Մանզումէի Էֆքեար

ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԱՆԿԱԽ ՕՐԿԱՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

منظومهٔ افكار ارمنيجه يومى غزته
صاحبى امتياز اوخانس فريد
٥٤ نومرو استه‌مبول جاده‌سى خانهٔ ٥٤

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻԿ	ՏԱՐԵԱՅ	ՎԵՑԱՄՍ.	ԵՌԱՄՍԳ.
Պոլսոյ համար	80 Ղրշ.	45	25 Ղրշ.
Գաւառներու համար	80 „	45	25 „
Արտասահմանի „	25 Ֆր.	14	8 Ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղրշ., մէկէ աւելի ծանուցմանց համար ժամանակաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՄԻԶԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ, Բ. ԴՈՒՌԸ ԵՒ ԴԵՍՊԱՆՆԵՐՈՒՆ ԾԱՆՈՒՑԱԳԻՐԸ. — ՌՈՒՍԻՈՅ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑԱԳԻՐԸ ԵՒ ՆԵՐԿԱՅ ԸՆԹԱՑՔԸ. — ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՕՍՄ. ՄԵԾ ԴԻՒԱՆԱԳԷՏԻ ՄԸ ՀԵՏ. — ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԲԱՆԱՔԵՒ ՄԸ ԴՏՆԵԼՈՒ ՊԷՏՔԸ. — ՏԷՐՈՒԹԵԱՆՑ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՒ ԿԱՑՈՒԹԵԱՆ ՓԱՓԿՈՒԹԻՒՆԸ.

Ամէն մարդ մեծ հետաքրքրութեամբ, աւելի չիտակը մեծ անհամբերութեամբ կը սպասէր տեսնելու համար թէ ի՞նչ պիտի ըլլայ Իտալիոյ ընթացքը հաշտութեան համար կատարուած ջանքերու ներկայ շրջանին մէջ։ Իտալական նաւատորմիղին վերագրուած գործողութիւնները ամէն բանէ առաջ սպառնական հանգամանք ունենալով՝ աւելի Բ. Դուռը ճնշել կը ձգտէին. հետեւաբար պէտք չէ զարմանալ թէ երկար ժամանակ յիշեալ նաւատորմիղին մեծ մասը Թարէնթի ջուրերուն մէջ գրեթէ անշարժ մնաց, և միւս կողմէ Հռոմի դահլիճը սպասողական ուղղութեան մը հետեւեցաւ, հասկնալու համար թէ վերջապէս ինչի՞ պիտի յանգին հինգ մեծ տէրութեանց միջև կատարուած բանակցութիւնները։

Ցամաքի վրայ դէպքերը աստիճան մը տարբեր բոլորեցան. զօրավար Քանէվայի երկարատև անշարժութիւնը նո՛յն իսկ մէկէ աւելի իտալական շրջանակներու մէջ խիստ յոռետես մեկնութիւններու տեղի տուած ըլլալով, Տրիպոլսոյ իտալական բանակին մէկ մասը, զօրացած վերջերս Նաբուլիէն ղրկուած զօրաբաժինով՝ դէպի Զուարա շրջապատողական ընդարձակ շարժում մը կատարել սկսաւ։ Ցայտնի է թէ Զանզուրի և Զուարայի գրաւումը օսմ. բանակին արտաքին հաղորդակցութեանը վրայ կընայ մեծապէս ազդել, բայց խնդիրը է դիտնալ թէ իտալական բանակը պիտի յաջողի՞ այս կարեւոր ձեռնարկին մէջ։ Ի՞նչ որ ալ ըլլայ, չենք կրնար ըսել թէ թշնամի բանակին ընդհանուր յառաջխաղացութիւնը սկսած է, քանի որ Թուրքիարաբ ուժերը միանալով Ֆիլանի, Կաթի, Կատամէսի և Մուրզուքի ներսերէն դէպի ծովեզերք յառաջացող Սինուսիի ցեղապետներու ուժերուն, հզօր պատուար մը կը կազմեն Ֆրիկէոնիի, Քանէվայի վաշտերուն դէմ։

Եթէ պատերազմին զինուորական դաշտը այսպէս բաւական հանդարտ կը թուի, դիւանագիտական մթնոլորտը որ առաջին օրէն միջազգային հանգամանք ստացած է, արտասովոր ոգեւորութիւն մը կ'ընծայէ։ Պատերազմը իր տեւողութեան տարօրինակ պայմաններով իսկ տեսակ մը անել վիճակ մը ստեղծած ըլլալուն, և մանաւանդ խորապէս աղդելուն եւրոպական կարգ մը առևտրական և քաղաքական շահերուն, բաւական ժամանակէ ի վեր վարանոտ ընթացք մը ունեցող եւրոպական դիւանագիտութեան անիւները վերջապէս շարժիլ սկսան։ Երբեակ Համաձայնութեան և Երբեակ Զինակցութեան միջև տիրող ընդհանուր մրցակցութեան շարժառիթները ծանօթ են. բայց որովհետև Իտալիա ի վաղուց դիտցած ըլլալով օգտուիլ իր միջազգային դիրքին բացառիկ առաւելութիւններէն, յաջողած է Միջերկրականի հաւասարակշռութեան դաշտին մէջ շատ բացորոշ պայմանագրութիւններ կնքել Անգլիոյ և Ֆրանսայի հետ, յիշեալ մրցակցութեան անմիջական ազդեցութիւնը դէթ ներկայ պատերազմին համար չլաստուած կը մնայ։ Այսպէս, եւրոպական դրեթէ բոլոր խնդիրներուն մէջ մէկզմէկու հանդէպ բուռն պայքար մղող Անգլիա և Ֆրանսա դէթ երեւոյթին մէջ ինքզինքնին ստիպուած կ'ըզգան հաճոյակատարութիւն ցոյց տալու Հռոմի դահլիճին, թո՛ղ որ Ռաքոնիճիի տեսակցութենէն ի վեր հաստատուած ռուսիտալական մերձեցումը տարբեր պայմաններով թէ՛ Անգլիոյ և թէ Ֆրանսայի կառավարութիւնները խիստ փափուկ կացութեան մը, խոր շուարումի մը մատնած է։ Ֆրանսա ժամանակին զինակցեցաւ Ռուսիոյ հետ, որովհետև գերման վտանգին դէմ ինքզինքը պաշտպանելու պէտքը կը զգար. բայց պէտք չէ զարմանալ, եթէ, Եւրոպայի ամէնէն դրական և ճարպիկ դիւանագէտները հանդիսացող ռուս պետական անձնաւորութիւնները ֆրանսական հրապարակէն շուրջ 15 միլիառի ահագին գումար մը քաշելով ռուսական ճարտարարուեստը բարգաւաճեցնելով հանդերձ, կատարեալ ազատութիւն կը պահեն ցարդ ֆրանսացի դիւանագէտներու հանդէպ։

Բարիզի շրջանակները անցեալ տարի խորապէս յուզուեցան երբ իմացան թէ Վիլհելմ Բ. և Նիքոլա Բ. խիստ ընդարձակ համաձայնութիւն մը կնքած էին Բոձտամի մէջ. այդ յուզումը սակայն վերջերս ապշութեան փոխուեցաւ. երբ ռուսա-գերման մտերմութեան ռուսիտալական բացարձակ մտերմութիւնը յայտնուեցաւ։ Այս մտերմութեան առաջին հետեւանքը սա՛ եղաւ որ նո՛յն իսկ Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Սազոնոֆի առաջարկութեամբ անցեալներս Հռոմի դահլիճին մօտ հինգ տէրութեանց դեսպաններուն կողմէ տեղի ունեցած առաջարկը Իտալիոյ համար նպաստաւոր պայմաններու մէջ կատարուեցաւ։

Առ երեւոյթս նմանօրինակ առաջարկ մը՝ ալ Բ. Դրան մօտ կատարելու պէտքը տեսնուեցաւ, եւ ինչպէս կը յիշեն մեր ընթերցողները, երեք օր առաջ, այսինքն երեքշաբթի առաւօտ, քաղաքին ռուս դեսպանատան գործակատար Սվէչին, ինչպէս նաև Գերմանիոյ, Աւստրիոյ, Անգլիոյ և Ֆրանսայի դեսպանները արտաքին գործոց նախարար Ասըմ պէյի ընակարանը երթալով, նախապէս պատերազմական գործողութիւններու դադարման, ապա հաշտութեան կընքման համար օսմ. կառավարութեան պայմանները հասկնալ ուզեցին։ Բայց դիտելի է որ, Հռոմի դահլիճին մօտ կատարուած դիմումէն վերջ, և Ասըմ պէյի մօտ տեղի ունեցած յիշեալ դիմումէն բաւական առաջ Սազոնոֆ մտերմական ծանուցագիր մը ուղղած է Պերլինի, Վիեննայի, Բարիզի և Լոնտրայի դահլիճներուն։ Ի՞նչ էր այս ծանուցագրին պարունակութիւնը, եւ ինչո՞ւ համար Բ. Դռանէն գաղտնի պահուեցաւ բոլոր անցած դարձածը. այս մասին, եւրոպական կառեւոր թերթեր ո՛և է ծանօթութիւն չի կրցան տալ, ո՛չ ալ իրաւեկ դիւանագէտներ ո՛եւ է հրապարակային յայտարարութիւններ ըրին։ Հետեւաբար, շա՛տ ընական և բանաւոր կը դտնենք Բ. Դրան բռնած ընթացքը տէրութեանց մատուցած նոյնիմաստ բերանացի-ծանուցագրին (note verbale) տրուելիք պատասխանին մասին։ Այս ծանուցագիրը —որ երբորդ անձի եղանակաւ շարադրուած ըլլալուն համար «բերանացի» կը կոչուի— դիւանագիտական լեզուով sondage կոչուած շօշափումի հանգամանքն ունի, և médiation ըսուած բարեկամական միջամտութեան մը բնոյթն ալ չունի, ինքնին խիստ խորհրդաւոր նկատուած է պետական բարձր շրջանակներու մէջ։ Ի՞նչ շահ կ'ակընկալէին արդեօք հինգ մեծ տէրութիւնները պաշտօնապէս հարցընելու համար Բ. Դրան իր հաշտութեան պայմանները, քանի որ ասկից առաջ օսմ. կառավարութիւնը թէ՛ իր դեսպաններուն միջոցաւ, և թէ՛ արտաքին գործոց և պատերազմական նախարարներուն եւրոպական թերթերու ըրած յայտարարութիւններով ու տարբեր միջոցներով հասկցուցած է Եւրոպիոյ թէ Թուրքիոյ համար հաշտութիւն կարելի չէ՛ կնքել ցորչափ զօրաւոր Քանէվայի բանակը չի հեռանայ Տրիպոլսոյ եղերքներէն։

Այս խիստ փափուկ կէտին մասին օսմանեան դիւանագիտութեան կարծիքը ստանալու համար բարձրաստիճան անձնաւորութեան մը դիմեցինք, որ աղնուութիւնը ունեցաւ յայտարարելու թէ,

— Արդարեւ ձեր հարցումը բաւական չփոթեցուցիչ է, բայց տէրութեանց դիմումը կրնանք մեկնել յետագայ երկու կերպով.

Ա.— Պատերազմը անչուշտ ընդհանուր մարդկութեան համար աղէտ մը նկատուելով, տէրութիւնները իրենց խաղաղասիրական ըզգացումները «պաշտօնապէս» յայտնելու պէտքը իրաւամբ կրնան զգացած ըլլալ, մանաւանդ որ արդէն Հռոմի դահլիճին մօտ նմանօրինակ դիմում մը կատարուած միջոցին Բ. Դրան մօտ ալ դիմում մը կատարել որոշուած էր.

Բ.— Դիւանագիտութեան մէջ անկարեւոր համարուող մարդասիրական նկատումները մէկդի դնելով, կրնանք ըսել թէ, տէրութիւնները հաւանականաբար իտալական նաւատորմին ապագայ գործողութիւններուն առաջքը առած ըլլալու համար, Բ. Դրան մօտ յիշեալ ձեռնարկը կատարեցին։ Մեր պայմանները արդէն ծանօթ են, բայց երբ պաշտօնապէս յայտնելու ըլլանք զանոնք, և իտալական կառավարութիւնը ընդարձակել սկսի պատերազմին դաշտը, այս պարագային տէրութիւնները — իրենց կարծիքովը — պիտի կարենան յայտարարել թէ իրենք այլեւս պատասխանատու չեն կրնար նկատուիլ։ Բայց արդէն մեր մեծ փափաքն ալ այս է, այսինքն մենք կը սպասենք որ Իտալիա յարձակի Տարտանէլի վրայ, որպէս զի մենք ալ կարենանք պատուական դաս մը տալ իրենց»։

Խիստ կարեւոր անձնաւորութենէ մը ըղձող այս յայտարարութիւնները բաւական են ապացուցանելու թէ կացութիւնը դեռ բաւական տագնապալից և փափուկ է։ Կը մնայ Բ. Դրան համար, յարմարագոյն formule մը՝ բանաձեւ մը գտնել՝ լաւագոյն պատասխանը կարենալ տալու համար հինգ մեծ տէրութեանց ծանուցագրին։

Ա. Տ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

ՕՍՄ. ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ Բ. ՆԱՏԱՇՐՋԱՆԸ

(Ա. ՆԻՍ, 1912 ԱՊՐԻԼ 5/18)

ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՎԵՐԱԲԱՑՈՒՄ ՕՍՄ. ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԻՆ

ԿԱՑՍԵՐ. ԳԱՀԱՃԱՌԸ

ՍԱՅԻՏ ՓԱՐՇԱՆԱՔԻ ԿԸ ԿԱՐԴԱՑՍ ԳԱՀՃԱՌԸ

Օսմ. Խորհրդարանը, երեք տարուան տենդոտ պայքարէ մը ու հազարումէկ «ըսի-ըսաւներէ յետոյ, երէկ բացաւ իր դռները։ Ձիւռ երեք ամիս առաջ երբ Սալը-Բազարի Խորհրդարանը իր դռները կը փակէր և նախկին երեսփոխանները կը մեկնէին տխուր ու ցլխակոխ, ոմանք յոյս ունէին վերադառնալու կրկին եւ ուրիշներ — մասնաւորաբար թիւրիֆականները — զրեթէ անդարձ կը մեկնէին այն չենքէն, ուր մնալու դեռ իրաւունք ունէին երեք ամիս։

Երէկ առտուընէ սկսեալ անսովոր ոգեւորութիւն մը կը տիրէր Թոփհանէի մօտ բողջ երկայնքին վրայ։ Թրամուէյի կառքերը դադրեցուցած էին իրենց երթեւեկը։ Տօլմապաղչէի կայս. պարտէզն մինչև Սալը Բազարի Խորհրդարանին առջև ու անկէ մինչև Թոփհանէի մզկիթին մօտերը երկու կարգի վրայ կեցած էին զինուորներ, զինուորական վարժարանի ուսանողներ, պահեստի սպաներու վարժարանին աշակերտները, ձիաւոր ոստիկաններ, ոստիկան զինուորներ, որոնք կը հսկէին բարեկարգութեան։ Երկու կողմին վրայ տուներն ու խանութները զրօշազարդուած էին և երկտող մեծ բաղմութիւն մը լեցուած էր Խորհրդարանին մօտերն ու հանդիսակաց զարիվերին վրայ։ Հետաքրքիրներու այդ բազմութեան մէջ մեծ թիւ մը կը կազմէին թրքուհիները, որոնք շատ կանուխէն տեղ գրաւած էին։ Խորհրդարանին դրան առջև կ'սպասէին պալատական և զինուորական բարձրաստիճան պաշտօնատարներ, ամէնքն ալ մեծ համազգեստով։ Խորհրդարանի ներսի բակին մէջ մէկ կարգի վրայ շարուած էին կայսեր անձնական զունդէն վաշտ մը զինուոր՝ ճերմակ գլխանոցներով և կարմիր համազգեստով։ Ամէն կողմ մեծ հակողութիւն կը տիրէր և կարելի չէր որ ո և է մէկը ներս մտնէր չենքին արտաքին դռնէն՝ առանց իր մասնաւոր հրաւիրագիրը ցոյց տալու։

Ժամը 11ին յետոյ, հետզհետէ հանիլ սկսան երեսփոխանները։ Անոնք որ վերընտրուած էին, անարգել և կէս մը ալ յաղթականի երեւոյթով՝ հանդիսական մուտք կը գործէին. իսկ նորընտիր երեսփոխանները պարտաւորուած էին իրենց ինքնութիւնը հաստատել և այնպէս անցնիլ։

Վերը, Խորհրդարանի սրահին մէջ մինչեւ ժամը մէկ (Ր. Ս.) հաշիւ 15 - 20 երեսփոխաններ կը նշմարուէին։ Հիները արդէն ծանօթ մեզի՝ այնքան ալ հետաքրքրութիւն չէին շարժեր, որքան նորեկները՝ որոնք չատ վախկոտ քայլերով ներս կը մտնէին ու կը նստէին առաջին հանդիպած տեղը։ Դարձեալ մնային նախկին երեսփոխանները՝ Նէճմէտտին պէյ և Հօճա Աւէտ Մահիր էֆ. Նստած քով քովի կը խօսակցէին. քիչ մը անդին Նիյազի յոյն երեսփոխանը (նոր)՝ Անանիա էֆ. (Բերայի ընդհ. դատախազը), անդին Սալվօրալը էֆ. (նախկին), որ իր ծիծաղկոտ դէմքը կը պատցնէր նստարանէ նստարան՝ կարծես ըսելով.

— Ես դարձեալ եկայ...

Ցանկարծ արագ ու աշխոյժ քայլերով Զօհրապը ներս կը մտնէ, Պոլսոյ երեսփոխանը, որ դեռ առջի առտու չէր գիտեր թէ պիտի ընտրուի՞ թէ ոչ։ Զօհրապ նոյն չէնչող, նոյն զուարթ մարդն է դարձեալ որ կը մօտենայ իր հին ծանօթներուն։

Քիչ մը վերջ կողմնակի ուրիշ դուռնէ մը Սելանիկի երեսփոխան (վերընտրուած) Բահմի պէյն է որ ներս կը մտնէ, այն որ Ախր. Տրիպոլիս դացած, կռիւներուն մասնակցածՀու վերադարձած էր։ Բահմի պէյ մօտենալով Աւէտ Մահիր և Մուսթաֆա (Էնկիւրիի նախկիններեսփ.) էֆ.ներու, կ'ողջագուրուի անոնց հետ մինչեւ կարգին ներս կ'մտնենալ Թրայեան Նալի (նախկին) և Սելանիկի հրեայ երեսփոխան՝ Քարասօ էֆ. (նախկին) ու անոր ետեւէն Պոլսոյ երեսփոխանը Պետրոս էֆ. Հալաճեան, որ հաշիւ թէ սրահէն ներս մուտք կը գործէ կը բարեւէ իր բոլոր ծանօթները՝ որոնք այնքան բազմաթիւ են։ Ժամը մէկուկէսին դեռ հաշիւ 20-25 երեսփոխանութիւն կը տեսնուէին, այսինքն երեսփոխաններու ամբողջ թիւին մէկ տասներորդը։

Խմբագիրները լեցուած էին՝ Օտար Մամուլի յատկացուած վայրը. իսկ Տեղական Մամուլին ու հանդիսականներուն տեղը առժամաբար յատկացուած էր պետական պաշտօնատարներու։

Սրահին քովնտի օթեակներուն մէջ նստած էին իսլամ բարձր. կրօնաւորներ, քրիստոնեայ հոգեւոր պետեր, բարձրաստիճան զինուորականներ. իսկ դեսպանական օթեակին մէջ կերեւային Պոլսոյ դեսպաններուն մեծ մասը՝ իրենց Ա. թարգմաններով։

Ժամը 1.45ին մեծ եպարքոս Սայիտ փաշա, առաջի քան երբեք առոյգ, մեծ համազգեստով և առաջնորդութեամբ եպարքոսական պաշտօնական արարողապետին, նախարարներու յատուկ դահլիճէն ելլելով և անցնելով սրահէն ու բարեւելով հոն դտնուող երեսփոխանները՝ գնաց Մերաքոյտին կողմը։ Սայիտ փաշա, որքան որ կրցինք տեսնել, հիւանդ մարդու տպաւորութիւն չէր գործեր բնաւ. լուծուած

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (31)

ՍՄԲԱՏ ԲԻՒՐԱՏ

ՈՐԴԵՍՊԱՆ ԾՆՈՂՔԸ

(ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՎԷՊ ԵԳԻՊՏԱՀԱՏ ԿԵԱՆՔԷՆ)

Թ.

«ԹԱՆ»Ի ԹՂԹԱԿԻՑԸ

«Թան»ի թղթակիցը մեկնեցաւ Ֆէոնեռու վարժարանէն և կառք մը նստելով, շարունակեց իր այցելութիւնները Գահիրէի միւս օտար վարժարաններուն մէջ, ուր կը յաճախէին հայ աշակերտներ։

Այսպէս, երկու երեք օրուան մէջ, միշտ իբրեւ «Թան»ի թղթակից ներկայանալով, յաջողեցաւ հաւաքել բոլոր հայ պատանիներուն անունները, որոնք զանազան օտար դպրոցներու մէջ կրնան այնքան իրենց կրթութիւնը։

Արծուիբունեան հասած էր իր նպատակին, չուրջ քառասուն աշակերտներու ցանկ մը կրցած էր պատրաստել, որոնք առհասարակ դիւրակեցիկ ընտանիքներու զաւակներ, պիտի կրնային իւրաքանչիւրը մէկ ոսկի ամսական վճարել, եթէ յաջողէր համոզել ծնողքները, զանոնք ղրկելու համար իր նոր հիմնելիք վարժարանը։

Քանասարեան, մէկ կողմէ իր անդլերէնի մասնաւոր դասերը շարունակելով, միւս կողմէ կը հետեւէր Արծուիբունեանի մէն մի քայլին. և կը տեղեկանար օրը օրին անցած դարձածներուն։ Երկու պաշտօնակիցները, ցերեկները միշտ միասին կ'անցնէին. փողոցներէն և անցորդներուն ու խանութպաններուն հետաքրքրութիւնը կ'արթնցնէին իսկ գիշերները, Հայերէ չյաճախուած սրճարանի մը մէկ անկիւնը քաշուած, յատուկ ժը կը խմբագրէին, զոր աւարտէէ յետոյ, տպագրել պիտի տային Դարբինեանին, այն չրջանի միակ հայ տպարանը՝ Գահիրէի մէջ։

Յայտագիրը տպագրուած, Արծուիբունեան սկսաւ կարգով՝ այցելութիւններ տալ բոլոր ծնողներուն որոնց զաւակները կը յաճախէին Ֆէոնեռուն, Ցիսուսեաններուն քով, Սէնթ Մէրիի անգլիական վարժարանը։

Մնողքները, զրեթէ առանց բացառութեան, քաջալերեցին Արծուիբունեանը, խոստանալով աջակցիլ իրեն, և իրեն վստահիլ իրենց զաւակներուն դաստիարակութեան գործը, եթէ ինք փութացնէր հայկական երկրորդական վարժարանի մը հիմնարկութիւնը, մայրաքաղաքին հայաւատ թաղերէն մէկուն մէջ։

Արծուիբունեան և Քանասարեան էին այդ օրերու խօսակցութեան առանցքը, ամէն տեղ, սրճարաններուն մէջ թէ տուները, միշտ միեւնոյն խօսակցութեան նիւթը։ — Հայկական երկրորդական վարժարան մը պիտի հիմնուի, զուտ ազգային դաստիարակութիւն մը պիտի տրուի մեր զաւակներուն։ հայերէն, արաբերէն, անգլիերէն ու ֆրանսերէն լեզուները միանգամայն պիտի առանդուին, եւ։

Եւ երկու վարժապետներուն համբաւը տարածուեցաւ ամբողջ մայրաքաղաքին մէջ։

ֆ.

ՑԻԿԻՆ ԱՂՆԻԻ ԴՈՀԱՐՆԵՐԸ

Տիկին Աղնիւ, Առաջնորդեան Սիմոն պէյին էնը, ամէն օր Ս. Աստուածածին եկեղեցին կ'այցելէր, գաղթականներուն վիճակը մօտէն տեսնելու և անհուն թշուառութեան դարման մը տանելու փափաքով։ Արդէն, հարիւր յիսունէ աւելի թիւով գաղթականներու — որոնք բացարձակապէս զուրկ էին գոյութեան ամէն միջոցներէ — անկողին պատրաստել տուած էր իր անձնական քսակէն։

Այդ օրերուն մէջ էր, Պէյն-էլ-Սուրէյնի փողոցէն չքաղ կառք մը կ'անցնէր ու կանգ կ'առնէր Ս. Աստուածածին եկեղեցիի դուռին առջև։ Նոյն պահուն, բակին մէջ կը դտնուէր Արծուիբունեան, քանի մը գաղթականներէ շրջապատուած։

Կառքին մէջէն դուրս կ'նայէն մէկ կին ու մէկ աղջիկ՝ տիկին Աղնիւ Առաջնորդեան և օրիորդ Հերանույշ Կորտոնեան։

Գաղթականներուն այցելութեան եկած էին ասոնք։ Տիկին Աղնիւ, մօտենալով բակի խումբին և տեսնելով Արծուիբունեանը, զոր առանց տեսած ըլլալու անունո՛վը միայն կը ճանչնար։

— Պարո՛ն, հարցուց, ե՞րբ եկաք։

— Կա՛յ մէկուկէս շաբաթ, պատասխանեց Արծուիբունեան։

— Ի՞նչ կը կոչուիք, հարցուց տիկին Աղնիւ հետաքրքիր դէմքով մը։

— Արծուիբունեան կը կոչուիմ, տիկի՛ն։

— Օ՛... բացագանչեց տիկին Աղնիւ հիացիկ ակնարկ մը նետելով, Արծուիբունեանը զո՛ւք էք, լա՛ւ եմ ձեր անունը, և շատ ուրախ եմ որ հիմակ անձամբ կը տեսնեմ զձեզ։

— Շնորհակա՛լ եմ, ըսաւ Արծուիբունեան, դաղտնի ցայտուածք մը սահեցնելով տիկնոջ քովը կեցող օրիորդին, որ արցունքոտ աչքերով կը դիտէր բակի քարերուն վրայ պառկած հիւանդ դաղթականները։

— Հոս էք տակաւին, Պարո՛ն Արծուիբունեան, այնպէս չէ՞, հարցուց տիկին Աղնիւ։

— Այո՛, տիկի՛ն, ըսաւ Արծուիբունեան, դեռ հոս պիտի մնամ։

— Մի՛ հեռանաք հոսկէ, պատուիրեց տիկին Առաջնորդեան, կ'ուզեմ ձեզ տեսնել յետոյ։

Եւ օրիորդ Հերանույշին հետ բաժնուելով խումբէն, սկսաւ առաջանալ բակին մէջ։

Մէկ ժամէն աւելի տեւած էր տիկին Աղնիւի այցելութիւնը, իր ձեռքով դրամական նպաստներ բաշխած էր ծայրայեղօրէն թշուառ գաղթականներուն, մասնաւորապէս այրիացած ծծմայրերուն, որոնք անունդի պէտք ունէին։

Իսկ Արծուիբունեան բակէն չէր հեռացած, տիկին Աղնիւի պատուէրին համաձայն, խրախուսելով ու սրտապնդելով գաղթականները, որոնք զինք շրջապատած, ախորժակով կը լսէին իր խօսքերը։

Տիկին Աղնիւ օրիորդ Հերանույշին հետ կը վերադառնար գաղթականներու քովէն, և կը պատրաստուէր դուռին առջև սպասող կառքին մէջ նստուելու, երբ նըշմարեց Արծուիբունեանը։

— Պարո՛ն Արծուիբունեան, ըսաւ զողտր ձայնով մը, կը հաճի՞ք ընկերանալ ինծի։

— Շնորհակալ եմ, տիկի՛ն, յարեց Արծուիբունեան, սրտի տրտփումով մը, ի՞նչ հրաման ունիք։

(Շարունակելի)

Խորհրդարանի վերջին օրուան Սայիտ փաշան էր ան։ Հետևեցավ նոր երեսփոխաններ սրահ կը մտնէին, և ինչպէս կերևար ամէնքն ալ իթթիհատականներ էին որոնք դէպի կեդրոնի աթոռները կը դիմէին։ Ո՛չ մէկ լիբերալական կամ չէզոք երեսփոխան կը տեսնուէր։ Ամենքն ալ նոյն «ընտանիք»ին անդամները։ Զախակողմեան նստարանները թափուր կը մնային։ միայն Զօհրապը գրաւած էր իր նախկին տեղը։ Այլուս հոն չէին երևեր, ո՛չ տօքթ. Բիզա Թէվֆիքը, ո՛չ Լութֆի Ֆիքրին, ո՛չ Բիզա Նուրը, ոչ Մուսթաֆա Արիֆը, ո՛չ կիւմիւշհնէլի Իսմայիլը և ո՛չ ալ Հօճա Վասֆին., Սապրին ու Համտին։ Իթթիհատական միջավայր մը, ուր ոևէ իթթիլաֆական հագիւ թէ կարենար շնչել։ Կեդրոնին մէջ կերևէին նախկին գլխաւոր իթթիհատականներէն՝ Հիւսէյին Ճահիտ, Սէյֆա, Խալիլ, Էմրուլլահ, Թալեաթ ինչպէս նաև Իմմանուէլիտս, Բանչէտորէֆ և ուրիշներ։

Ժամը 1.45ին փողերը սկսան հնչել և կայսր պալատան նուագախումբը սկսաւ հնչեցնել կայսր քայլերգը։ Կայսրը կը ժամանէր իր հետևորդներով։ Ճամբուն երկու կողմին վրայ և Խորհրդարանին բակին մէջ բարեւի կեցած զինուորները «Փատիշահըմ չօգ եաշա»ներով սկսան թնդացնել օդը։ Կայսրը և իր հետևորդ իշխանները մինչև ներքին դրան առկեկան կառքով և ընդունուեցան մեծ եպարքոսէն ու բոլոր նախարարներէն՝ ամէնքն ալ մեծ համազգեստով։

Սուլթանը առաջնորդուեցաւ վեր՝ կայսրկաբինը, ուր պահ մը հանգստանալէ յետոյ առաջնորդութեամբ՝ կայսպալատան Ա. Արարողապետ՝ Խալիտ Զիա պէյի, կայսերական օթեակը մտաւ՝ երբ ժամն ալ ճիշդ երկուք կը հնչէր։ Երբ կայսրը ներս մտաւ օթեակէն, ներկայ երեսփոխանները, ծերակուտականները և նախարարները ոտքի եկան։ Այդ պահուն սրահին մէջ ներկայ էին մօտաւորապէս 80 երեսփոխան և 30է աւելի ծերակուտականներ։ այս վերջինները փայլուն համազգեստներով։ Ծերակուտականներուն մէջ համազգեստ չէին կրեր Ահմէտ Բիզա պէյ, Էքրէմ պէյ և Նորատունկեան էֆ.։ Միւս Հայ ծերակուտականները՝ Երամ Երամեան, Զարեհ Տիլպէր, Աբրահամ փաշա և Մանուկ Ազարեան ներկայ էին նոյնպէս համազգեստով և զարդարուած շքանշաններով։

Կայսեր օթեակին մէջ կը գտնուէին կայս. իշխաններէն՝ Մէհմտ և Սէլահէտտին էֆ.ները և Ատտիլ Հաֆիտ որդին՝ Ապտիւրրահիմ էֆ.։ Իսկ գահաժառանգ Իզզէտտին էֆ. ներկայ չէր։ Իշխանին այս բացակայութիւնը ուշադրութիւն դրաւեց։

Արարողապետը կայսեր մտնելով առաւ Գահաճառը, որ կարմիր մնդուէ պարարանի մը մէջ դրուած էր և վար իջնելով, տարաւ յանձնեց Մեծ Եպարքոս Սայիտ փաշայի, որ Գահաճառը հանելէ յետոյ, բարձրաձայն կարդաց, որ ահաւասիկ.—

«Յարգելի Ներկուտականներ և երեսփոխաններ,

«Որպէս զի Սահմանադրական ռէժիմը հաստատուի և ծաղկի վճռական կերպով երկրի մը մէջ, և որպէս զի անիկա կարենայ իր բոլոր փրկարար արդիւնքները տիրել, արդար հաւասարակշռութիւն մը պէտք է գոյութիւն ունենայ Օրէնսդիր և Գործադիր իշխանութեանց միջև։ Որովհետև անհամաձայնութիւն մը ծագած էր Օրէնսդիր իշխանութեան և կառավարութեան միջև որ ինքզինքը նուիրած էր պահպանելու և ապահովելու այս հաւասարակշռութիւնը, ըստ սահմանադրական օրինաց, հրաւիրած էինք Խորհրդարանին լուծումը։ Նոր ընտրութիւնները կատարուած ըլլալով, դարձեալ ըստ սահմանադրական օրինաց, Ազգային Ժողովը կրցաւ գումարուիլ այսօր որոշեալ ժամանակամիջոցը լրանալէ վերջ։ Այս երջանիկ առթիւ գոհութիւն կուտամ Ամենակարողին ու ամենուդ բարի գալուստ կը մաղթեմ։

Նոր ռէժիմին հիմնական խարխսը եղող, սահմանադրական օրէնքին վերաքննութեան կատարելագործումը, երկրին պէտքերուն և անհրաժեշտութեանց համաձայն, ուաղ կարեւորութիւն ունի։ Ձեր հայրենասիրութենէն կ'սպասեմ նախ և առաջ այս կէտին դարձնել Ձեր ուշադրութիւնը, և ուսումնասիրել ու քննարկել այն օրինագծերը որոնք պիտի ներկայացուին Ձեր փողովին, նկատի առնելով որ այս մասին Ձեր ղոհած իւրաքանչիւր վայրկեան թանկագին արժէք մը պիտի ունենայ ազգային կեանքին տեսակէտով։

Առեւտուրին, ճարտարարուեստին և երկրագործութեան իրական և բնականոն զարգացումը ձեռք կը բերուի միմիայն բացարձակ ապահովութեան մէջ և արդարութեան ու հաւասարութեան սկզբունքներուն անխերի գործադրութեամբը։ Այս նպատակը գործնականապէս իրականացնելու համար մեր Ներքին գործոց նախարարին նախագահութեան տակ գտնուած մասնաւոր յանձնաժողով մը՝ Բուլմէի ղրկուեցաւ անձամբ տեսնելու տեղական պահանջքներն ու պէտքերը տեղւոյն վրայ, և միջոցներ ձեռք առնելու՝ գոհացում տալու համար անոնց։ Այս յանձնաժողովին հարկ գտած բարենորոգումները գործադրութեան մէջ են։ Որոշուեցաւ նմանապէս նմանօրինակ յանձնաժողովներ ղրկել մեր միւս նահանգները, ուսումնասիրելու համար այդ կողմերու պէտքերը, լուծելու հողային վէճերը և սահմանելու հողեր թափառաշրջիկ ցեղերուն՝ անոնց մէջ հաստատելու համար զանոնք։

Գալով հանրային լինութեանց, բանակցութիւնք սկսուած են արդէն՝ կառուցման համար Սամսոն–Սըվազ–Էրզրում երկաթուղիներու որոնց նախնական ուսումնասիրութիւնը արդէն աւարտած է։ Այս գիծերուն վերջնական հաստատումն ու շահագործումը նոր կեանք մը պիտի տեղծեն մեր Անատոլուի նահանգներուն համար։ Նոյնպէս՝ Անատոլուի գծերը Սվազի գծերուն միացնող երկաթուղւոյ մը չինութիւնը ծրագրուած է։ Միւս կողմէ, բանակցութիւնք սկսած են ընկերութեանց հետ կառուցման համար երկու երկաթուղիներու՝ միացնող, մէկը Մանասթիրը՝ հեղինական սահմանագրութիւն և միւսը Քօնիայեան՝ պուլկար սահմանագրութիւն։ Իսկ Սկիւտ–Բալքանտէլէն–կոսթիվար երկաթուղիին պայմանագրութիւնը արդէն կնքուած ըլլալով, ժողովիդ պիտի ներկայացուի։

Պետութեան եկամուտները, ինչպէս նախորդ տարիները, 1327 տարւոյ մէջ ալ կարեւոր յաւելումներ ունեցան։ Ձեր զործունէութիւնէն կ'սպասենք 1328ի պիւտճէին կարելի եղածին չափ փութով քննարկելու ու քուէարկելուիլը։

Եզմէնի խնդիրը որ այնքան տարիներէ ի վեր արիւնահեղութեան պատճառ եղած էր, Աստուծոյ օգնութեամբ լուծուեցաւ նորիւ այդ կողմերու զինուորական հրամանատար և սպայակոյտի նախագահ Իզզէտ փաշայի զինուորական միջոցներուն և իմաստուն կարգադրութիւններուն։ Մեր զորքերը հոն վերահաստատեցին կարգն ու կանոնը և ապահովութիւնը։ Ասիրի մէջ ալ անդորրութիւնը վերահաստատելու համար զինուորական միջոցներ ձեռք առնուեցան։

Մեզ շատ յուզեց ա՛յն մահափորձը որուն զոհ գնաց Սամսոի իշխան Քօսաի էֆէնտին, մեր հաւատարիմ և թանկագին պաշտօնատարը։

Գալով կրետէի, Անգլիա, Ֆրանսա և Ռուսիա հաստատած են մեզ թէ համաձայն են մեր վճռական իրաւունքներուն պահպանման խնդրոյն կղզիին վրայ, և թէ երբէք թոյլ չպիտի տան որ հակառակ գործողութիւն մը տեղի ունենայ։ Մեր կառավարութիւնը որ մեծ ուշադրութեամբ կը հետեւի այս խնդրոյն, պիտի փութայ ձեռք առնել, պարզաներու հաճաձայն հարկ եղած միջոցները և պիտի պաշտպանէ զօրեղապէս մեր իրաւունքները։

Բանակնուս մէջ իրականացած յառաջդիմութիւնները խիստ գոհացուցիչ են։ Մեր մեծազոյն փափաքն է որ ալ աւելի կատարելագործուի։ Առ այս տարուած ջանքերը ուրիշ նպատակ չունին, եթէ ոչ պահպանել խաղաղութիւնը և երկրին իրաւունքներուն պաշտպանութիւնը։

Գալով արտաքին քաղաքականութեան մէջ մեր կառավարութեան հիմնած չափաւոր բայց ամուր ուղղութեան, կառավարութիւնը միմիայն իրեն տեսակէտ ունի իր իրաւանց պաշտպանութիւնը, հոգ տանելով հանդերձ որ ուրիշներուն իրաւունքներն ալ յարգուին։

Այսպէս, մեր յարաբերութիւնք մեծ և դրացի պետութեանց հետ կը շարունակեն, ինչպէս անցեալին մէջ, անկեղծ ըլլալ և շնորհիւ փոխադարձաբար արտայայտուած բարի կամեցողութեան և համաձայնութեան փափաքներուն, այս յարաբերութիւնները ենթակայ են զարգանալու և ամրանալու։

Մեր կառավարութեան և Պարսիկ կառավարութեան միջև գոյութիւն ունեցող սահմանազլուխի խնդիրը լուծելու համար երկու կողմերու պատուիրակներէ յանձնաժողով մը կազմուած է, որպէսզի փոխադարձ իրաւունքները ապահովուին և որոշուին հարկ եղած հիմերը։ Կը մաղթենք որ համաձայնութիւն մը գոյանայ։

Եթէ հակառակ մեր ակնկալութեան այս համաձայնութիւնը չիրականանայ և մէկ քանի կէտեր առկախ մնան, այն ատեն այս կէտերը պիտի յանձնուին Լահէի իրաւարար Ատեանին։ Եւ տարակոյս չկայ թէ բոլոր քաղաքակիր երկիրներու նշանաւոր իրաւագէտներէ բաղկացեալ միջազգային այս բարձր ատեանին վճիռը պիտի գործադրուի։

Ցանիրաւի և միջազգային դաշնագիրներու և սկզբանց բոլորովին հակառակ, Իտալիոյ կողմէ մղուած պատերազմը կը շարունակէ տակաւին հակառակ ամէն կողմէ արտայայտուած հաւատութեան փափաքներուն։ Մենք ալ կը փափաքինք հաշտութեան, բայց հաշտութիւն՝ այն պայմանաւ որ մեր վճռական իրաւունքները անայլայլօրէն պահպանուին։ (Բուռն և երկարատեւ ծափահարութիւններ։)

Մովային և ցամաքային զինուոր զաւակներուս և արաբ քաջամարտիկ զաւակներուս հիանքն քաջութիւնն ու հայրենիքի պաշտպանութիւնը մեր ազգային պատմութեան մէջ փառաւոր էջ մը կ'աւելցնեն։ կ'աղօթեմ անոնց հոգիներուն համար որոնք ինկան պատուոյ դաշտին վրայ (Բուռն և երկարատեւ ծափահարութիւն)։ կը ղրկեմ իմ բարեւներս անոնց որոնք վիրաւորուած են և անոնց որ կը կռուին և կը հրաւիրեմ անոնց վրայ Աստուածային օրհնութիւն։

Այն ազգերը որոնք պահած են իրենց գոյութիւնը և կը վայելեն բարի կենցաղ մը ինչպէս և յաջողութիւն՝ այդ երջանկութեան հասած են միմիայն շնորհիւ միութեան և բաղկացուցիչ տարրերու համերաշխութեամբ։ Անկեղծօրէն կը յանձնարարենք ձեզի, ամէնուդ, միանալ և ամէն բանէ վեր նկատել երկրին նուիրական շահը։

Խնդրելով Աստուծմէ օրհնել հայրենիքին և ազգին բարւոյն համար ձեր ընելիք աշխատութիւնները, բացուած կը հռչակեմ Խորհրդարանը (Բուռն և երկարատեւ ծափահարութիւններ)։

Գահաճառը վերջացաւ երկարատեւ ծափահարութիւններու մէջ

Նագիզ իլ Էշրաֆ էֆ.ն յետոյ բեմին ժամ զալով կայս. արեւշատութեան համար աղօթքներ բրաւ, որուն ձայնակցեցան ներկաները «ամէն»ներով։ Յետոյ ծերակուտական Մամասթիրցի Իսմայիլ Հաղգը էֆ. նոյն ձեւով աղօթքներ արտասանեց։

Կայսրը՝ Գահաճառին ընթերցումէն յետոյ բարեւեց ներկաները և իր հետեւորդներով ուղղակի դնաց Թօքհանէի պալատը։

Կայսեր մեկնելէն ետքը Սայիտ փաշա բեմէն յայտարարեց թէ՝ Սահմ. 46րդ յօդուածին տրամադրութեան համաձայն, ներկայ երեսփոխանները պէտք է երդուին Սահմանադրութեան հաւատարիմ մնալու համար։

Սայիտ փաշա.— Թո՛ղ ներկայ երեսփոխանները ամենքը մէկ կատարին իրենց երդումը։

Զայներ.— Ո՛չ, ո՛չ. պէտք է առանձինն երդնուն։

Սայիտ փաշա.— Պէտք կա՞յ ատոր, աւելորդ յոգնութիւն մը պիտի ըլլայ. ինչ կ'ըսեք Շէյխ իլ Իսլամ էֆէնտի։

Շէյխ իլ Իսլամ.— Թող առանձին առանձինն երդնուն։

Յետոյ քարտուղարը կարդաց մէկիկ մէկիկ անունները այն երեսփոխաններուն, որոնց ընտրութեան տեղեկագիրները եկած էին և անոնք յաջորդաբար մինչեւ բեմ երթալով, միւնոյն բանաձեւով «Վալլահի, բիլլահ, թիլլահ երեսփ. ժողովին ներկայ գտնուող երեսփոխաններն են.— Ֆայիզ և Իվին (Խտիրնէ), Սիւլէյման (Տէյտէրաղա), Էմրուլլահ և Իզզէտ Նաճի (Գրբրդգիլիսէ), Մէհմէտ և Մէհմէտ Ապտուլլահ (Կիւմիւլճինէ), Զօհրապ, Պ. Հաղաճեան, Ահմէտ Նիսմի, Ճահիտ, Շէֆիզ, Հաշիմ, Մէհմտուհ, Օրխանիտիս եւ Ֆարաճի (Պոլիս), Հաֆիզ Իմին (Իչիլ), Հօճա Մուսթաֆա, Նուսրէթ, Թալեաթ և Խալիլ Խալիտ (Էնկիւրի), Միւնիր, Ալի Օսման (Զորում), Ալի Բիզա, Մահմուտ Մահիր (Գրբշէհիր), Սէլիմ, Վահան Պարտիզպանեան, Իմմանուէլիտիս, Գասոլիտիս, Նէսիմ Մազլիահ (Իզմիր), Բեռաֆիմ, Նաոմ (Այտրն), Սատրդ և Կանի (Տէնիզլի), Հիւսէյին Բեռաֆիմ և Մուսթաֆա Ֆէյզի, Մանսուրիզատէ Սայիտ և Սապրի (Սարուխան), Խալիլ (Մէնթէշէ), Իսմայիլ Հաղգը (Տիվանիէ), Բեռաֆիմ, Աթէֆ (Պիզա), Սիւլէյման (Զաթարֆա), Հասան Շէյպի (Մէքքէ), Ահմէտ, Բէքիր և Բիզա (Պրուսա), Սալիմ, Բեռամիլ, Հաճի Ահմէտ (Աֆ. Գարահիսար), Ապտուլլահ Ազմի, Ճէմալ, Նայիլ (Բիւթահիա), Իսմայիլ Հաղգը (Սէվէրէկ), Զիա (Արզրնի), Բիզա և Միտհաթ (Տրաբզոն), Մէհմէտ փաշա, Ապտիւրրահման, Իմին և Ապտիւլռահմին (Շամ), Աթա (Բէյրէկ), Շաքիր (Թոքատ), Մահմուտ Նաճի և Շէֆիզ (Ափր. Տրիպոլիս), Զիա, Ահմէտ փաշա (Լազիսթան), Ալի Կալիպ, Հիւսէյին Գասրի, Ֆէրհատ, Սալօնիկոս (Գարասի), Նէճմէտտին, Հիւսնի, Ահմէտ Մահիր, Իսմայիլ Մահիր (Գասթէմունի), Հասան Ֆէհմի, Հաղգը (Սինոպ), Մէհմէտ Սապրի և Հօճա Թէվֆիզ (Բէնղրի), Ամիր պէյ (Սէնիլէ), Մէհմէտ փաշա (Թալլճա), Հաղգը և Էյրէֆ (Սպարթա), Խայրի և Անանիաս (Նիյտէ), Հօճա Թէվֆիզ (Մալաթիա), Սիւլէյման (Կէօրիւճէ), Բանչէտորէֆ, Թրայան Նալի և Տօքթ. Տիմիթրէվիչ (Մանաստիր), Ճավիտ, Բահմի, Բարաս, Բիրեաքօ Քուչանօ (Սելանիկ), Տէվրիչ պէյ և Խուլուսի (Սիրոզ)։

Սայիտ փաշա (որ բեմին վրայ սպասեց մինչև որ ամենավերջին երեսփոխանը իր «վալլահի»ն արասասեց)։ — Ասկէ վերջ գալիք միւս երեսփոխաններուն երդման արարողութիւնն ալ Ձեր նախագահը թող կատարել տայ։

Եւ Սայիտ փաշա մեկնեցաւ միւս նախարարներուն հետ։

Յետոյ իբրև երիցագոյնը ներկայ երեսփոխաններուն, նախագահական աթոռին վրայ նստաւ, Գասթէմունիի վերջնարուած երեսփոխան հօճա Ահմէտ Մահիր էֆ., որ արդէն նախորդ խորհրդարանին մէջ ալ առաջին դեր նախագահի պաշտօնը կը վարէր։

Նախագահ.— Ներքին կանոնագրի Ա. յօդուածի տրամադրութեան համաձայն, ես իբրև երիցագոյն անդամ՝ անցայ այս առժամեայ պաշտօնին, արդէն յօդուածին տրամադրութեան համաձայն կը հրաւիրեմ որ ներկայ երեսփոխաններէն տարիքով ամենէն պզտիկները, առժամաբար ստանձնեն ատենադպիրի պաշտօնը։

Երկու զինուորականներ (պատերազմ. նախարարին թիկնապահները, այժմ հրաժարած զինուորական ասպարէզէն) Հիւսէյին Գասրի պէյ (Գարասի) և Հաղգը պէյ (Սինոպ), ինչպէս նաև Նէսիմ Մազլիահ էֆ. (Իզմիր) առժամեայ ատենադպիր անուանուեցան։

Նախագահ.— Էֆէնտիներ, ինչպէս յայտնի է, վերջին Խորհրդարանին և կառավարութեան միջև ծագած անհամաձայնութեան հետևանքով, Սահմանադրութեան համաձայն, լուծուեցաւ Խորհրդարանը։ Այսօր, փառք բարձրելոյն, ինչպէս յայտարարուած էր, երեք ամիս վերջ, կը վերաբացուի նոր Խորհրդարանը՝ որ ազգային զերիչխանութեան խորհրդանշանն է։ Օսմ. Երեսփ. ժողովին՝ իր երկրորդ նստաշրջանը թեւակոխելուն առթիւ կը շնորհաւորեմ ձեզ։ Ինչպէս յայտնի է, անդին, Ափր. Տրիպոլսոյ մէջ, մեր հայրենիքին զինուոր զաւակները և մեր արաբ հայրենակիցները կ'կռուին թշնամիին դէմ և միշտ յաղթական դուրս կուգան կռիւներուն մէջ։ Մենք ամէնքս մէկ սիրտ մէկ հոգի, այս առթիւ մեր կռուող զաւակներուն ղրկենք նաև մեր բարեւները, քաջալերենք անոնք, որ մեր հեռաւոր մէկ մասին մէջ հայրենիքը կը պաշտպանեն ու անոր պատիւը բարձր կը պահեն։

Նախագահը յետոյ յայտարարելով որ ժողովին մէջ ներկաներուն թիւը հասնիս 107ի կը հասնի և մեծամասնութիւն չկայ, փակեց նիստը՝ ծանուցանելով որ միւս երեսփոխանները Պոլիս հասնելէ յետոյ, երբ մեծամասնութիւն գոյանայ՝ Երեսփ. ժողովը նիստի պիտի հրաւիրուի՝ իր աշխատութեանց սկսելու համար։

Նիստը փակուեցաւ ժամը 3.45ին։

*** Օսմ. Խորհրդարանի բացման հանդէսը, Գահաճառին ընթերցումը և թափորը երէկ շարժանկարուեցան (սինեմատոկրաֆ)։

***

ԾԵՐԱԿՈՒՏԻՆ ՄԷՋ

Ծերակուտականները, Գահաճառին ունկընդրելէ յետոյ, ժամը 2 ու կէսին նիստ դումարեցին Մերակոյտի յատուկ սրահին մէջ։ Ներկայ էին 30ի մօտ ծերակուտականներ։ Կը նախագահէր Ղազի Մուխթար փաշա։

Նախագահը նիստը բանալով նախ շնորհաւորեց ներկաները Խորհրդարանին և Մերակոյտին բացման առթիւ, յայտարարեց թէ՝ թէեւ կարգ մը պաշտօնագրեր կան սեղանին վրայ, բայց անոնք ուրիշ նիստի մը կը յետաձգենք, ըսաւ, եթէ ժողովը հաւանի։ Ներկաները համամտութիւն յայտնեցին։ Բիզա փաշա խօսք առնելով, առաջարկեց որ նորընտիր ծերակուտական Ահմէտ Բիզա պէյի երդման արարողութիւնը կատարուի։

Նախագահին առաջարկով երդման արարողութիւնը եւս յետաձգուեցաւ յառաջիկայ նիստին, որ տեղի պիտի ունենայ վաղը։

***

ՄԻՆՉԵՒ ԱՅՍՕՐ ԸՆՏՐՈՒԱԾ ՆՈՐ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՆԵՐԸ

Գաւառներէն ընտրուելով մինչեւ Ապրիլ 3 թուականը Երեսփ. ժողովի Ա. Քարտուղարութեան՝ իրենց տեղեկագիրները ղրկուած երեսփոխաններուն անունները ասոնք են.—

Տարտանէլ.—Բեռաֆիմ պէյ, Աթէֆ պէյ (նախորդ երեսփոխան)։

Սուրիա.— Մէհմէտ փաշա, Ապտ-իւ-Բահման պէյ, Էմին էֆէնտի, Ապտ-իւ-Հասան Սթէվանի էֆէնտի, Եուսուֆ Էֆէնտի։

Կէրէկ.—Աթա պէյ։

Հօրան.—Իսմայիլ Կուրիրի էֆէնտի, Բէշիտ Թալին պէյ։

Քրբքգիլիսէ. — Կրթական նախարար Էմրուլլահ էֆէնտի (նախորդ երեսփոխան) Իզմիր Նաճի պէյ (Իթթիհատի պատասխանատու պատուիրակ)։

Տիվանիէ. — Պաղանդատէ Իսմայիլ Հաղգը պէյ (Պաղատատի նախորդ երեսփոխան)։

Կէլիպոլու.—Հասան Իլլմի էֆէնտի։

Կիւմիւլճինէ.- Ներքին գործոց նախարար Հաճի Ատիլ պէյ, Մէհմէտ պէյ, Մէարէս Մէհմէտ էֆէնտի։

Տիարպէքիր.— Զիւլֆի էֆէնտի, Ֆէյզի պէյ (նախորդ երեսփոխան)։

Արդեհ Մատէն.—Զիա պէյ։

Սեւերէկ. — Միւֆթիզատէ Իսմայիլ Հաղգը պէյ։

Մէքքէ.— Շերիֆ Ապտուլլահ էֆէնտի (նախորդ երեսփոխան), Հասան Շիպի էֆէնտի (նախորդ երեսփոխան)։

Էտիրնէ.— Հեռագրական և Թղթատարական նախարար Թալէաթ պէյ (նախորդ երեսփոխան) Ֆայիզ պէյ (նախորդ երեսփոխան) Իմին էֆէնտի։

Տէյր Զաֆ.—Սիւլէյման պէյ (նախորդ երեսփոխան)։

Թաշլճա.—Մէհմէտ փաշա։

Զաթալճա.— Սիւլէյման էֆէնտի։

Իզմիր.—Սէյիտ պէյ (Իթթիհատի լիտր և նախորդ երեսփոխան), Իմմանուէլիտի էֆէնտի (նախորդ երեսփոխան) Նէսիմ Մազլեահ էֆէնտի (նախորդ երեսփոխան), Մուսա Բեռաֆիմ էֆէնտի, Վահան Պարտիզպանեան էֆէնտի։

Մէշեթէշէ.- Խալիլ պէյ (նախորդ երեսփոխան) Հայտար պէյ։

Ակրը.— Իպէտուլլահ էֆէնտի (նախորդ երեսփոխան) Բեռաֆիմ էֆէնտի, Եօնուս Նաոմ էֆէնտի։

Սարուխան.— Հիւսէյին Բեռաֆիմ պէյ, Մուսթաֆա Ֆէյզի պէյ, Մանսուրիզատէ Սայիտ պէյ (նախորդ երեսփոխան), Սապրի էֆէնտի։

Տէնիզլի.— Սատրդ էֆէնտի, Կանի պէյ (նախորդ երեսփոխան)։

Պրուսա. — Ահմէտ էֆէնտի, Սապրի պէյ (նախորդ երեսփոխան), Բէֆաթ պէյ, Բիզա պէյ։

Աֆ. Գարահիսար.—Սալիմ պէյ, Բեռամիլ էֆ. Հաճի Ալի էֆէնտի զատէ Հաճի Ահմէտ էֆէնտի։

Բէօթահեռ.— Իպէտուլլահ Ազմի էֆ. (նախորդ երեսփոխան), Ճէմալ էֆէնտի (նախորդ երեսփոխան) Նայիլ պէյ, Սատրդ պէյ։

Քարասի.— Ալի Կալիպ էֆ. (նախորդ երեսփոխան) Հասան Գասրի էֆէնտի, Մէհմէտ Վէհպի էֆէնտի, Ֆէրհատ պէյ, Սավաբուլոս էֆ. (նախորդ երեսփոխան)։

Զօր. Մէհմէտ Նուրի էֆ.։

Էնկիւրի.— Հաճի Մուսթաֆա էֆէնտի (նախորդ երեսփոխան) Թալէաթ պէյ (նախորդ երեսփոխան) Խալիլ Խալիտ պէյ, Նուսրէթ պէյ։

Զօրում.— Միւնիր պէյ (նախորդ երեսփոխան) Ալի Օսման էֆ. նախորդ երեսփոխան)։

Գրբշէհիր.— Ալի Բիզա էֆ. (նախորդ երեսփոխան) Մահմուտ Մահիր էֆ. (նախորդ երեսփոխան)։

Մանասթիր.- Ալի Ֆէթհի պէյ, Բանչէ Տօրէֆ էֆ. (նախորդ երեսփոխան), Թրայան Նալի էֆ. (նախորդ երեսփոխան), Տիմիթրովիչ էֆ. (նախորդ երեսփոխան)։

Կէօրիւճէ.— Սիւլէյման էֆ. Միչէ էֆ. (նախորդ երեսփոխան)։

Գասթէմունի.— Նէճմէտտին պէյ, (նախորդ երեսփոխան) Ահմէտ Մահիր էֆ. (նախորդ երեսփոխան) Հիւսնի պէյ, Իսմայիլ Մահիր էֆ. (նախորդ երեսփոխան)։

Սինոպ.— Հասան Ֆէհմի էֆ. (նախորդ երեսփոխան) և Հաղգը պէյ։

Բէնկրի.— Հաճի Թէվֆիզ էֆ. (նախորդ երեսփոխան), Մէհմէտ Սապրի էֆ.։

Մալաթիա.- Թէվֆիզ էֆ. (նախորդ երեսփոխան) ,Միհֆիի Օսման էֆ.։

Տէրսիմ.— Սալիմ պէյ։

Ուրֆա.- Շէյխ Սաֆվէթ էֆ. (նախորդ երեսփոխան) Իսմէր Իտիպ էֆ.։

Ափր. Տրիպոլիս.— Սիւլէյման էլ Պարոնի էֆ. (նախորդ երեսփոխան) Ֆէրհատ պէյ (նախորդ երեսփոխան (Մահմուտ Նաճի պէյ (նախորդ երեսփոխան) Շէֆիզ պէյ, Հատիբ-իլ-Բէնան պէյ։

Նիյտէ.— Էվզաֆի նախարար Խայրի պէյ (նախորդ երեսփոխան), Անանիա էֆ. Մուհիտտին պէյ։

Թօքաթ.— Բէսէրլի զատէ Շաքիր էֆ. Զիւլէի Միւֆթի Հաճի Բեամիլ էֆ. փաստաբան Թանսին էֆ.։

Տրամ. Բիզա պէյ (նախորդ երեսփոխան) Միթհատ պէյ (Սիրոզի նախորդ երեսփոխան)։

Կիւմիշխանէ. — Հասան պէյ, Խայրի պէյ։

Սպարթա.— Հաղգը էֆ. Եշրէֆ. էֆ.։

Ամասիա.— Ֆազլլ Արիֆ էֆ. (նախորդ երեսփոխան) Հաճի Մուսթաֆա էֆ. Մահմուտ պէյ զատէ Հասան էֆէնտի։

Թարապուզս Շամ.— Մէշհմէտ էֆ. և Սաատուլլահ պէյ։

Նապուլիս.— Հայտար Թուքան պէյ։

Ակնա.— Խատ էֆ. (նախորդ երեսփոխան)։

Տրաբ.— Խատ փաշա (նախորդ երեսփոխան)։

Իզմիլ.—Հաֆիզ Իմին էֆ.։

Սէնիճէ.— Ամիր պէյ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

«ԹԻԹԱՆԻՔ»Ի ԱՂԷՏԸ

ՆՈՐ ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՀԱՒՈՐ ՏՈՒԱՄ ԾՈՎՈՒՆ ԵՐԵՍԸ

ՎԱՆՏԷՐՊԻԼԹ, ԱՄԹՈՐ ԵՒ ՈՒՐԻՇ ՄԻԼԻԱՌԱՏԷՐՆԵՐ ԿՈՐԱԾ

«Թիթանիք»ի զարհուրելի աղէտին նըկատմամբ հասած նորագոյն տեղեկութիւններ կը ծանուցանեն թէ ազատուած մարդոց թիւն է 872։ Ասոնցմէ 79 այր, 233 կին և 16 տղայ կը պատկանէին չատ յայտնի ընտանիքներու։ Մնացեալ 540 հոգիին անունները չեն հրատարակուած։ Կ'երեւայ թէ անոնց մէջ հարիւր նաւազ միայն կայ, այսինքն ճիշդ այնքան նաւազ, որ պէտք էին ազատարար նաւերը և լաստերը վարելու համար։ Միւս 440 հոգին մեծ մասամբ կիներ և տղաք են որ կը ճամբորդէին «կիւվերդէ»ով, ուր 710 ուղեւոր կար։ Կէս գիշերին այստեղ հասած «Ուլդանիա» շոգենաւին նաւապետը լուր բերաւ թէ «Թիթանիք»ի աղէտին վայրը տեսաւ բազմաթիւ ձկնորանաւեր։ Կարելի է որ անոնք բազմաթիւ նաւաբեկեալներ ազատած ըլլան։ «Իվենկ Ուօրըլտ» և «Իվենկ Սըն» կը հրատարակեն հետեւեալ անթել հեռագիրը, զոր Մարքոնիի Նիւ Եորքի կայարանին ուղղեր են Բէմբրտունի պաշտօնեաները.— Հիմա «Ֆրանկոնիա» շոգենաւին միջոցաւ հաղորդակցութեան մէջ ենք «Բարբաթիա»ի հետ։ կը նանք պաշտօնապէս յայտարարել թէ «Թիթանիք» ընկղմեցաւ անհուն սառնակոյտի մը բախելով։ Աւելի քան 2000 հոգի խեղդուած են, միայն 700 հոգի ազատած են, մեծ մասամբ կին, և կը գտնուին «Բարբաթիա» շոգենաւին մէջ։ Ուրիշ անթել հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ 250 արկածեալ ալ կը գտնուին «Պարթիկ» շոգենաւին մէջ։ Մանթրէալէն Լօտի հասած տեղեկութենէ մը կ'երեւի թէ «Թիթանիք»ի 1400 ուղեւորներէ 675 հոգի, և 800 նաւաստիներէն 200ը ազատուած են, որով 1325 հոգի ծովամէջ եղած կ'ըլլայ։ Մեռելներուն մէջ կը գտնուին նշանաւոր միլիոնատէր Աստոր և Վանտերպիլթ, նշանաւոր խաղաղասէր Ուիլեամ Սթէտ, նախագահ Թաֆթի թիկնապահ հազարապետ Պաթ։ «Թիթանիք»ի բեռին մէջ կը գտնուէր 50 հազար պարկ խահուէ ու թէյ։ Բաց ատի, կային նաեւ մեծաքանակ ադամանդ և թանկագին քարեր, աւելի քան 100 միլիոն ֆր. արժողութեամբ։ Ուղեւորներուն գոյքերուն արժէքն էր աւելի քան 100 միլիոն։ «Օլիմբիք»ի նաւապետը անթել հեռագրով լուր տուաւ թէ «Թիթանիք»էն ողջ մնացողները կը գտնուին «Բարբաթիա» շոգենաւին մէջ։ Նիւ Եորքի մէջ յուզիչ տեսարաններ տեղի ունեցան Հուայթ Սթար Լայնի գրասենեակին առջեւ։ Ողջ մնացող 868 հոգիէն 790ը միայն նաւազ են, որոնց թիւը 800 էր։ «Թիթանիք»ի աղէտը մեծ յուզում առաջ բերաւ և անագին զայրոյթ պատճառեց Հուայթ Սթար Լայնի ըրած ճիրը աղէտը ծածկելու մասին։ Ապրիլ 16ին, կէս գիշերուան մօտ Նիւ Եորքի փողոցները այնպիսի տեսարան մը կը ներկայացնէին որ մարդ կը կարծէր թէ յեղափոխութիւն մը ծագած է։ Ընդհանուր կարծիքը այն է թէ «Թիթանիք»ի նաւապետը ուղած է ամէն ինչ վատնդել արագութեան գերագոյն ատիճանին հասնելու համար։ Կ'ըսուի թէ Հուայթ Սթար Լայն ընկերութիւնը վարձատրութիւն մը խոստացեր էր այս մասին։ «Թիթանիք»ի աղէտը մէջտեղ հանեց թէ անգլ, նաւերը պէտք եղա՝ին չափ ազատարարական կազմածներ չունէին, որովհետև այն հսկայ նաւուն մէջ կը գտնուէին միայն 16ը մակոյկ՝ հազիւ 800 հոգի ազատելու բաւական և արդէն այնչափ մարդ միայն կրցաւ ազատիլ։ Բայց արդէն օրէնքը այսչափ մակոյկ ունենալ կը տրամադրէ և աղէտին գլխաւոր պատճառն ալ այս է։ Ամերիկեան մամուլը բուռն կերպով կը քննադատէ նուրեւորներու ապահովութեան համար պէտք եղած ապահովութիւնը չգտնուիլը։ «Գլոպ» կ'ըսէ թէ ազատարարական մակոյկներուն մասին եղած տրամադրութիւնները 20 տարուան հնութիւն ունին և բացարձակապէս ան-բաւական են արդի ժամանակներու հսկայ շոգենաւերուն համար։ «Ինիկիկ Բօսթ» կ'ըսէ թէ Հուայդ Սիմար Լայն մերժեց բաւականաչափ ազատարար մակոյկ առնել շոգենաւին մէջ, զի արտօնութիւն ունէր երեսուն տարի առաջ չատ աւելի պզտիկ շոգենաւերուն ունեցած մակոյկներէն նուազ թուով մակոյկ ունենալու։ Եւ այս է միակ պատճառը որ ուղեւորներուն հագիւ մէկ երրորդը կրցաւ ազատիլ։

Դարձեալ անթել հեռագիր մը կ'ըսէ թէ «Թիթանիք»

կայ որոնք սովորականէն, աւելի մպտներ ունին։—«Նովոյէ Վրէմիա»ի մէջ տպուած չտեկան մանրամասնութեանց համաձայն ամէնքն ալ սեռած են գիւղացիէ մը որ անցեալ դարուն կիսուն ապրած էր, և մէկ ձեռքին վրայ աւելորդ մատներ ունէր։ Ներկայ սերունդին մէջ այս անկանոնութիւնը կը շարունակուի. այնպէս որ գիւղացիք 2, 3, 4 և մինչեւ իսկ 5 աւելորդ մատներ ունին իրենց ձեռքին վրայ։ Քանի մը հատներուն թիամատը առաջին յոգուածէն երկուքի բաժնուած է իրարու հետեւանք միջնամուտութեան։ այս անկանոնութիւնը սկսած է տարածուիլ նաև մերձակայ գիւղերը։ Այս հակառական վիճակին պատճառաւ երիտասարդները զերծ են զինուորական ծառայութենէն որքան որ ալ առողջ եղած ըլլան։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ ԱԼՊԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

«ԳԱՐԱՏԱՂԻ ԹԱԳԱՒՈՐԸ ԱՌԻԹԻ ՄԸ Կ'ՍՊԱՍԷ»

ԻՍՄԱՅԻԼ ՓԱՇԱՅԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

«Սթանպուլի Թղթակիցը հետեւեալը կը գրէ իր թերթին Ապրիլ 2 թուով Շքօտրայէն.— Քանի մը օրէ ի վեր Շքօտրայի մէջ ժողովրդային մեծ յուզում կը տիրէ։ Ասիկա խուլ շարժում մը է, հիմնուած դժգոհութիւններու վրայ, որոնց դժուար է պատճառը հասկնալ։ Ոմանք կը խորհին թէ ասիկա սկզբնաւորութիւնն է Մրտիթիներու և Մալիսորներու յառաջիկայ ապստամբութեան՝ դրդուած ինչպէս միւս, Աւստրիայէն և Ռուսիայէն պատրաստուած կատակերգութիւններ են։ Բան էի արդէն, ձեզի, թէ Բօտկորիցայի այդ ընդունելութեան մէջ կասկածելի իրողութիւն մը կայ։ Նոյն իսկ Նիքլա Ա.ի հաւատ անկարելի է այնքան շուտ «վոլթֆա» մը ընել։ Գարատաղցիք կ'ըսեն թէ Շքօտրա արդէն ջնորհուած է իրենց և թէ քիչ ատենէն պիտի եթեան զրաւելու Բրիզրէնը ուր տեղի պիտի ունենայ Նիքոլա Ա.ի թագադրութիւնը։ Խե՜ղճ անմիտ լեռնականներ, որոնք բոլորովին պիտի կորսուին, եթէ ռուս մեծ հայրը զիրենք չպաշտպանէ և իրենց չօժանդակէ։ Ամէն պարագայի մէջ, Աւստրիոյ հետ յարաբերութիւնները լաւ են։ Գարատաղցիք 3—4 միլիոն քուրուշի փոխառութիւն մը կնքած են Աւստրիայէն։ Զարմ ալ, ինչպէս միշտ, մեծ օժանդակութիւն խոստացած է Նիքոլա Ա.ին Գարատաղ մեզի, Ալպանացիներուս, պատրաստ ենք պաշտպանելու մեր հայրենիքը օսմանեան փառպանած բանակին հետ։ Բայց բայարձակապէս և կարելի եղածին չափ կանուխ պէտք է կառուցանել երկաթուղիները։ Հաճի Ասիլ պէյ իր հետեւորդներով մեկնեցաւ գէպի Տուրացցո։ Նօթատրեց զործադրելի բարենորոգումները։ Գոհ մեկնեցաւ անիկա, որովհետեւ Շքօտրայի ժողովուրդը լաւ ընդունելութիւն մը ըրաւ իրեն։ Քիչ ատենէն ընտրութիւնները պիտի սկսին Շքօտրայի մէջ։ Մալիսորները կը մասնակցին։ Ցաղթանակը Իթիթիատիքը պիտի ըլլայ։ Ամբողջ Շքօտրա Իթիթիատական է։ Նոր կուսակալ և հրամանատար Հասան Ռիզա պէյ խիստ գործունեայ և խղճամիտ անձ մըն է։ Վստահութիւն ունինք իր վրայ, որովհետեւ միւնոյն ատեն լաւ վարչագէտ մըն է։

*** Իւսկիւպէն ալ հետեւեալը կը գրէ «Օսմ. Լոյսի» թղթակիցը։— Քանի մը օր առաջ, այցելութիւն տուի զինուորական նոր հրամանատար Իսմայիլ Ցաղրլ փաշայի որուն կարգ մը հարցումներ ուղղեցի Ալպանիոյ և Մակեդոնիոյ կացութեան վրայ։ Ցաղրլ փաշայի կարծիքով՝ Ալպանիոյ մէջ կացութիւնը բնաւ տագնապալից չէ։ Քանի մը հրոսախումբեր միայն կան, որոնք կ'ասպատակեն մեծ ճամբաներու վրայ, բայց քաղաքական շարժման ոչ մէկ հետք կը տեսնուի։ Ալպանցի ժողովուրդը չի գիտեր թէ ինչ է ինքնավարութիւնը։ միայն քանի մը պեսեր, որոնք իրենց ազդեցութիւնը կորսնցուցած են Սահմանադրութեան վերահաստատումէն ի վեր, կ'աշխատին անձնական քաղաքականութեամբ զբաղիլ։ Անշուշտ կառավարութիւնը պարտաւոր է զօրաւոր ըլլալ, բայց միշտ անյիշաչարութեամբ գործել։ Մայրաքաղաքներու մէջ է որ պարտի դիմել կորովի միջոցներու։ Պէտք է որ ապստամբները սիրաշահուին, որովհետեւ օտար թշնամիներ չեն այլ միեւնոյն հայրենիքին զաւակները և իրարու եղբայրներ, զոր պատշաճ է պատժել միայն այն ատեն եթէ հաշտութեան բոլոր փորձերը չեն յաջողած։ Միւս կողմէն, ստիպողական է որ կառավարութիւնը չվարանի բարենորոգումները գործադրելու որպէսզի հանրային աշխատութեանց ջնորհիւ թեթեւացում գտնէ երկրին թշուառութիւնը։ Ներքին գործոց նախարարը հաստատած է այս պէտքերը իր վերջին ուղեւորութեան միջոցին և անհրաժեշտը պիտի ընէ որպէսզի այդ բարենորոգումները գործադրուին։ Մալիսորներու խնդիրը հանդարտութեան շրջանի մը մէջ մտած է։ Հաճի Ասիլ պէյ, Շքոտրայի նորընտիր կուսակալ հրաժանատար Բիզա պէյի հետ համախորհուրդ, յաջողած է խաղաղացնել այդ ցեղերը։ Ուրեմն կարելի է վստահութեամբ սպասել ապագային։ Ազգային կարական չարժման մասին՝ Ցաղրլ փաշա լաւատեսէ։ Մեզի պէտք է, կ'ըսէ, ամէն բանէ առաջ խստիւ հսկել մեր սահմանագլուխին վրայ։ Տեղեկացանք որ, յեղափոխականները իրենց բանակեցը հաստատած են Սուսթանիքի մէջ, Քիւսթենտիլի մօտը։ Հոն է որ կը գտնուի ուժգնակի տենամիթներու և բաղմաթիւ պայթուցիկներու մթերանոցը, որոնց մասին Պուլկար կառավարութիւնը մտահոգ է։ Հոնկեց է որ Թուրքիա կը ներմուծեն պայթուցիկներ, խոտոր ճամբաներու միջոցաւ, զոր դրաւել տուի զինուորականապէս և վրաններու տակ բնակող զօրքերու միջոցաւ հսկել տուի։ Զիւնահալը սկսելուն պէս՝ չենք պիտի տամ պահականոցներ, որոնց աղդեցութիւնը զգալի պիտի ըլլայ Մակեդոնիոյ մէջ։ Զօրքերու և ոստիկան-զինուորներու յաւելումը պիտի կաշկանդէ յեղափոխական չարժման գործողութիւնը»։ Հրամանատարը ի վեր կը հանէ կուսակալ Մաղմար պէյի թանկագին աշխատակցութիւնը, որով կ'ջանայ գործադրել ծրագրուած բարենորոգումները։ Ջնորհիւ Ցաղրլ փաշայի, անդորրութիւնը պիտի վերահաստատուի Ալպանիոյ և Մակեդոնիոյ մէջ»։

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ հրաւիրեց թաղապետութիւնները միշտ հսկել ոգելից մսկեկաց վաճառումներու վրայ, որպէս զի արգիլուին հակառողջապահիկ ըմպելիները։

ՊԱՏԵՐԱԶՄ. ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ որոշեց որ երեք բժիշկ և մէկ դեղագործ դանուին զինուորական իւրաքանչիւր դարմանատան մէջ։

ԿԷՄԼԻՃԻԿի Բուժունելը գիւղին մէջ եօթանասնամեայ ծերունի մը, Վասիլաքի անուն ... անձնասպանն եղած է ատրճանակի հարուածով մը։

ՆՈՐ ՃԱՄԲԱՆԵՐԸ. Պետական ճամբաներու շինութեան ընդհանուր Տեսչութեան կողմէ Մ. Լօնչէօր և Եր'տական նախարար Ճալիտ պէյ առջի օր ստորագրեցին ճամբաներու նոր պայմանագրութիւն մը որ խիստ պիտի դիւրացնէ նոր ճամբաներու շինութիւնը, արգիլելով պատահական սմէն գժուարութիւն ընկերութեան և կառավարութեան միջև։ Մ. Լօնչէօր առջի իրիկուն Բարիզ վերադարձաւ։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ. — Կրթական նախարար Էրդուլլան էֆ. որոշած է Ֆրանսա զրկել բաղմաթիւ ուսանողներ, կատարելագործելու համար իրենց ուսումը։ Այս առաքումը տեղի պիտի ունենայ Բարիզ գտնուող և իրենց ուսումը աւարտող օսմանցի ուսանողներէն մէկ մասին վերադարձէն վերջ։ Դիտելիք ուսանողները շրջանաւարտ պիտի ըլլան կառավարական բարձրագոյն վարժարաններէն։

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ՏՐԷՏՆՕԹԻՆ չինութեան աշխատութիւնները փութով առաջ կը տարուին։

*** Դեր-ծովակալ Լիմբոս, ծովային նախարարութեան նոր «թէքնիք» խորհրդականը, կաղմելու վրայ է իր սպայակոյտը, որու հետ պիտի գայ Պոլիս ստանձնելու իր պաշտօնը։

ՌՈՒՍ ԴԵՍՊԱՆԱՏԱՆ գործերը վարող Մ. Սվէչին այս շաբթու կը մեկնի Պոլսէն։ Լաւէ, իր նոր պաշտօնատեղին հասնելէ առաջ, պիտի անցնի Բեգերսպուրկէն։

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՇԻՐՔԷԹ. — Նոր կամուրջին առթիւ Քաղաքապետութեան և Շիրքէթի միջեւ ծագած վէճը գրած էինք երէկ։ Այս անգամ կը տեսնենանք թէ ներքին գործոց նախարարութեան որոշմամբ, քաղաքապետութիւնը Շիրքէթի տրամադրութեան տակ պիտի դնէ խնդրոյ առարկայ մասերը։ Շաբաթ օր նոր գումարում մը տեղի պիտի ունենայ Թալէաթ պէյի մօտ, խնդրոյն լուծումը փութացնելու համար։

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ ԶՕՐԱՑ ՀԱՄԱՅՄԲՈՒՄԸ.— «Ժէօն Թիւրք» պաշտօնական աղբիւրէ կը տեղեկանայ սր, աւստրիական կառավարութիւնը Վիէննայի օսմ. դեսպանին հաւատած է թէ Պոսնա-Հէրսէկի հրաւակողմը համախմբուած զօրաց միակ նպատակն է ռազմափորձեր կատարել։

ՕՏԱՐ ԹՈՐՓԻԼԱՆԱՒԵՐ ԼԷՄՆՕՍԻ ՄՕՏ.— Բ. Դուռ հաւած հեռագիր մը կը հաղորդէ թէ Լէմնոսի մօտ վեց թորփիլանաւեր նշմարուած են։ Կարելի չէ եղած անոնց դրօշները զանազանել և սակայն կը կարծուի թէ իտալական թորփիլանաւեր են։

«ՄՈՒԴԱՎԷՄԷԹ», լրագրին պատասխանատու տնօրէն Ճէմիլ պէյ որ որ Պատերազմական Ատեանին կողմէ երկու ամսուան բանտարկութեան դատապարտուած էր, ազատ արձակուեցաւ։

ՍԼԱՒ ՆՈՐ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Բարիզէն «Էջ» լրագրին քաղուած հեռագրի մը համաձայն, տեղւոյն քաղաքական շրջանակներուն մէջ մտահոգութիւն կը տիրէ Պալքաններու մասին։ Այս մտահոգութեան պատճառ եղող խնդիրը այն է թէ սլաւ նոր դաշնակցութեան մը գաղափարը մէջտեղ ելած է, դաշնակցութիւն՝ որուն մաս չպիտի կազմէ Թուրքիա։ Կ'ըսուի թէ այս դաշնակցութիւնը կապ պիտի ունենայ Ռուսիոյ և Իտալիոյ հետ։ Այս նոր միութեան համաձայն Պուլկարիոյ, Սերպիոյ, Յունաստանի և Սև Լեռան միջեւ պիտի աշխատուի համաձայնութիւն առաջ բերել։ Այս դաշնակցութեան բուն նպատակը այն է եղեր որ հաւաքաքար պաշտպանուին իրաւունքները ո և է յարձակման դէմ...։

ԹՈՒՐԲԻԱ ՊԱՀԱՆՆԵՐՈՒ ՄԷՋ.— Պերլինէն կարգ մը քաղաքական շրջանակներու զեկուցուած է որ Գերման արտաքին գործոց նախարարին կողմէ Իտալիոյ Գերման դեսպանին յայտնուած է թէ, եթէ իտալերուրք պատերազմին հետեւանքով ընդհանուր պատերազմ ծագի Պալքաններու մէջ, Թուրքիոյ բանակները Պալքան տէրութեանց ամէն կերպ յարձակումներուն դէմ պիտի կրնան դնել և թէ այսօրուան Թուրքիան բնաւ երբէք չբաղդատուիր Յէսի և Պարակաստանի իսլամ կառավարութեանց հետ։

ՏՐԻՊՈԼՍՈՅ պատերազմին սկիզբէն ի վեր իտալական նաւատորմը սպասած է 240,000 թօնս ածուխ որ կը հասցուցասխանէ 32 միլիոն ֆրանքի։ Առաջին հինգ ամիսներուն մէջ անիկա վատնած է 350000 նետրնկէց։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՍՈՒՐԻՆԵԱՆՑ ԱՐՔԵՊՍ.Ի ՎԱՒԵՐԱՑՈՒՄԸ

Էջմիածնայ Սիմոնին անգամ Յուսիկ Արք. Ապրիլ 17 թուականով հետեւեալ հեռագիրը ղրկած է Պատրիարքարան։— «Ն. Վեհափառութիւն Ռուսիոյ Զարը վրատահութիւն յայտնեց և վաւերացուց Գէորգ Արք. Սուրենեանցի ընտրութիւնը իբր գահակալ հայրապետական աթոռի։ Սինոդը Ձեր Ամենապատուութեան կը ծանուցանէ այս պարագան որպէսզի Ն. Ս. Օծութեան անունը յիշատակուի Թուրքիոյ եկեղեցիներուն մէջ։»

Պատր. Փոխանորդը այս հեռագիրը ստանալուն՝ երէկ առտու անմիջապէս զրեցաց Ս. Պատրիարքին բնակարանը, ուր խորհրդակցութիւններ կատարուեցան։ Որոշուեցաւ շրջաբերականով մը Ազգայն Հայոց հայրապետի վաւերացումը ծանուցանել մայրաքաղաքիս եկեղեցիներուն և հեռագրով ալ՝ դաւառի, նաև Պուլկարիոյ, Ռումանիոյ առաջնորդութեանց և Երուսաղէմի պատրիարքութիւնը, որպէս զի պատարագի միջոցին սկսին յիշատակել նորընտիր կաթողիկոսին անունը։

Ս. Պատրիարքը յանուն Թրքահայոց հեռագրով շնորհաւորեց Տ. Տ. Գէորգ Ե. կաթողիկոսը։

ԽԱՅՏԱՌԱԿՈՒԹԻՒՆ ԵԿԵՂԵՑԻԻ ՄԸ ՄԷՋ

Գահիրէ հրատարակող «Լուսաբեր-Արև» թերթը հետեւեալը կը գրէ.—«Սրբաբերիզ խայտառակութեան մը թատերավայրը եղած է Ասաղ հինգշաբթի գիշեր Գահիրէի Գէյն-էլ-Սուրէնի Ս. Աստուածածին եկեղեցին, սրսնեղելով ու գայթակղեցնելով հաւատացեալներու սուրբ խումբը։ Դժբախտաբար այս խայտառակութիւնը նոր չէ, ամէն տարի է որ կը պատահի Եգիպտոսի մէջ և զարմանալի է որ մեր եկեղեցական հայրերը փոյթ չեն ըներ վերջ մը տալու այդ սրբապղծութեան։ Խայտառակներու խումբ մը իրեն գործ ըրած է ամէն Աւաղ Հինգշաբթի գիշեր խանգարել սրբազան արարողութիւնը դէպի Ս. Խորան հողաթափ եւայլն նետելով։ Կ'երեւայ թէ այս տարի ուզած են իրենց խայտառակութեան աւելի հանդիսաւոր ձեւ մը տալ և քարոզի պահուն չեն քաշուած գեանախնձորի տարափ մը տեղացնելու դէպի բեմ, որոնցմէ չատեր հանդիպած են դպիր տղոց գլխուն, դէմքին։ Բացի ասկէ, չուն մը ևս մտցուած է եկեղեցիին ներս որ հաչուններով խանգարած է արարողութիւնը։ Այնքան ստորին և լղճուկ է դէպքը, որ մարդու դըրիչը առաջ չերթար գրելու, սակայն ամէն տարի կրկնուող այս «փիս» դէպքերը կը ստիպեն մեզ միանգամ ընդ միշտ հրապարակելու և պահանջելու Ազգ. իշխանութիւնէն, ամէն կերպով վերջ մը տալ այս խայտառակութիւնը, օրինական ազդու միջոցներ գործադրելով։ Պէտք է այս աղտոտ դէպքերուն հեղինակները և մանաւանդ դրդողները ու պատճառ տուողները հետապնդել, երեւան հանել, եթէ կ'ուզուի որ գաղութին բարեպաշտ ազգայինները բոլորովին չուծանան իրենց եկեղեցիէն։»

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԴԱՏԸ

ԱՆՊԱՐՏ ԱՐՁԱԿՈՒԱԾՆԵՐՈՒՆ ՀԱՅԿԵՐՈՒՅԹԸ

Դաշնակցութեան դատէն անպարտ արձակուողները, որոնք ազատ են այս պահուս և հետզհետէ իրենց տեղերը կը դառնան, արձակուելնէն անմիջապէս վերջ հեղկերոյթի մը սարքեր են Բեղերսպուրկի Դոդոնի ճաշարանին մէջ։ Հայկերոյթին մասնակցեր են նաև իրենց կիներն ու զաւակները. ինչպէս նաև իրենց փաստաբանները։ Ճաշը չատ ուրախ ու զուարթ անցեր է։ Ճառեր արտասաներ են փաստաբաններէն Սոկոլով, Կարեակին, Գրուվենբերգ, Վոլկէնշտայն։ Ցայտնի բանաստեղծ Յովհաննէս Թումանեանց արտասաներ է հայերէն բանաստեղծութիւն մը, զոր ռուսերէնի թարգմաներ է Կովկասցի հրապարակագիր Պ. Մինաս Բերբերեան, նոյնպէս անպարտ արձակուած։ Մեծ ճառ մը արտասաներ է նաև Պետական Տուժայի Նախկին Դաշնակցական անդամ Պ. Տիգրանեանց, շնորհակալութիւն յայտնելով բոլոր այն փաստաբաններուն որոնք ազատասանեալներու պաշտպանութիւնը ստանձնեցին։ Հացկերոյթին հրաւիրուած են եղեր նաև փաստաթուղթերու փորձքննիչները՝ Զախարին, Պոպովիցկիյ և Տէր-Ներսէսեան, որոնք չատ ազնիւ դեր մը կատարեցին դատին ընթացքին։ Փորձքննիչները ցիրտագին ծախսարութեանց առարկայ դարձեր են։

***

Անպարտ արձակուածները երբ դատարանէն դուրս ելեր են, 200է աւելի ուսանողներու խումբ մը թափօրով ընդուներ է զանոնք։ Փաստաբանները և անպարտ արձակուածները միասին լուսանկարուեր են։

Ներսկոյտին մատնաւոր ատեանին հաշուով, հարկ չպիտի մնայ ամբաստանեալներէն դատական ծախք գանձելու, քանի որ դատէն խուսափած և Ռուսիայէն հեռացած ամբաստանեալներու երաշխաւորութեան գումարները, որոնք 281,000 ռուբլիի կը հասնին, դատական ծախքերէն չատ աւելի են։ Ինչպէս յայտնի է, դատարան չեն ներկայացած և Ռուսիայէն հեռացած են տասը ամբաստանեալներ, Աւետիս Ահարոնեան, Ա. Իսահակեանց, Դ. Խաժակ, Յ. Քալաղնունի, Ա. Մնացականեան, Դ. Գէորգեան, Ա. Աղնաւուրեան, Գ. Մուսեան, Պ. Վահանեան և Կ. Յոլսէփեան։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՏԱՐՏԱՆԷԼԻ ՌՄԲԱԿՈԾՈՒՄԸ

ԻՏԱԼԱԿԱՆ 27 ՄԱՐՏԱՆԱՒԵՐ ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԻ ԴՐԱՆ ԱՌՋԵՒ

ԹՇՆԱՄԻՆ ԹՆԴԱՆՕԹԻ ԿԸ ԲՌՆԷ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԱՄԲՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԶՐԱՀԱՒՈՐ ՄԸ ԿԸ ՎՆԱՍՈՒԻ

ԹՇՆԱՄԻՆ ԵՏ ԿԸ ՔԱՇՈՒԻ

ԻՆՉ ԿԸՍԷ «ԹԱՆԻՆ» ԱՅՍ ԱՌՏՈՒ՝ ՌՄԲԱԿՈԾՄԱՆ ԱՌԹԻՒ

(ՈՒՇԱԳՐԱՒ ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ՄԸ)

ՍԱՄՈՍ ԱԼ ԿԸ ՌՄԲԱԿՈԾՈՒԻ

Երէկ կէս օրէ վերջ մայրաքաղաքիս մէջ կայծակի արագութեամբ տարածուեցաւ Տարտանէլի ռմբակոծման լուրը զոր կը հաղորդէր Տարտանէլի օսմ. ամրութեանց հրամանատարին կողմէ Բ. Դուռ քաշուած պաշտօնական հեռագիր մը։—

Հեռագիրը Բ. Դուռ հասածին պէս, ուղղակի Երեսփ. ժողով դրկուեցաւ ուր կը գտնուէին վարչապետն ու նախարարները։ Գահաճառին ընթերցումէն վերջ, Սուլթանը փոխանակ կայս. Պալատ վերադառնալու, ուղղակի գնաց Թոփհանէի պալատը։ Անմիջապէս դրշ պարզուեցաւ Թոփհանէի ժամացոյցի աշտարակին վրայ։

Ահաւասիկ ռմբակոծման մասին օսմ. հեռագրական գործակալութեան կողմէ հաղորդուած հեռագիրները։—

ՏԱՐՏԱՆԷԼ, 18 Ապրիլ (ժամը 9, ըստ Թրքաց)։ — Իտալական նաւատորմիղը, Գումի-Գալէի առջև եկաւ այս առաւօտ, կը բաղկանար 20 թորփիլանաւերէ, 4 զրահաւորներէ և երեք փոխադրանաւերէ։ Նաւատորմիղը ռմբակոծեց Թոփրա Գալէի բերդը։ Հարիւր ութսուն ռումբ արձակեց որոնցմէ մէկը միայն չատ թեթև կերպով վնասեց Սէյտ-էլ—Պահրի բերդին զրաանոցին։ Օրխանիէի և Գումի-Գալէի բերդերն ալ ռմբակոծուեցան, բայց ոչ մէկ կարևոր վնաս կրեցին։ Զինուոր մը վիրաւորուեցաւ և 5 ձիեր ալ սպաննուեցան։ Միայն Օրխանիէի բերդը պատասխանեց և ծանր վնաս պատճառեց իտալական մարտանաւի մը, որուն վրայ հրդեհ ծագեցաւ։ որով ստիպուեցաւ պատերազմական գիծէն ետ քաշուիլ։ Ռմբակոծումը դադրեցաւ։ Նաւատորմիղը բացերը քաշուեցաւ։ Նեղուցին ներսերը հաստատուած ականները թող տրուեցան։ Առևտրական նաւարկութիւնը բնականաբար դադրեցաւ։

ԻԶՄԻՐ, 18 Ապրիլ։— Այս առտու ժամը 5 ուկէսին Սամոսի առջև եկան թշնամի զրահաւոր մը, թորփիլանաւած մը և թորփիլանաւ մը որոնք զօրանոցը և վառօդարանը ռմբակոծեցին։

ՄԷՏՄԷՐԻՍ, 18 ԱՊՐԻԼ.— Իտալական մեծ և պղտիկ երկու մարտանաւեր Մէրմէրեսի նաւահանգիստը մտան։ Պղտիկ թորփիլանաւածը ձգելով քիչ յետոյ մեկնեցաւ։

ՀՌՈՄ 18 ԱՊՐԻԼ.— «Բօբսլը Ռօմանո» իր հրատարակած խմբագրականին մէջ կ'առաջարկէ իտալական նաւատորմը դրկել Պոլսոյ առջև, եթէ կ'ուզուի վերջ տալ պատերազմին։

ԻՆՉ ԿԸՍԷ «ԹԱՆԻՆ»

«Իտալացիներուն՝ վախկոտ, աւազակ և մարդասպան պիտի կրնանք ըսել։ Միայն անփափկանկատ չպիտի կրնանք ըսել։ Երէկ Օսմ. Խորհրդարանի վերաբացման օրն էր։ Օսմանեան երկրին ամէն կողմը տեղի ունեցող խրախճանութիւններուն ուղեցինք ալ մասնակցել և մայրաքաղաքին դուռը եղող Տարտանէլի առջև գալով Օսմ. Խորհրդարանի վերաբացումը թնդանօթներով ողջունեց։ Եւ սակայն, իր այս պաշտօնական փափկանկատութիւնը չհամարձակեցաւ Պոլիս, Օսմ. Խորհրդարանի առջևը կատարել։ Երբ օսմ. բերդերէն արձակուած ռումբ մը գնաց պայթիլ իր մարտանաւերէն միոյն կամրջակին վրայ, իր փափկանկատութեան փոխարէն առած այս նուէրը բաւական սեպելով, ետ քաշուեցաւ քովնտի (եան, եան)։

Խորհրդարանին մէջ երբ իմացուեցաւ իտալացւոց Տարտանէլ եկած ըլլալուն լուրը, ամէն ոք զոհունակութեամբ տեղեկացաւ այս լուրին, որովհետեւ վերջապէս պիտի կարենայինք պարտերազմիլ իտալացիներուն հետ, և կ'ուզէինք ցոյց տալ վախկոտ իտալացիներուն որոնք մինչեւ այսօր անպաշտպան նաւահանգիստներ և քաղաքներ թնդանօթի բռնելէ զատ ուրիշ քաջագործութիւն մը չունեցան թէ ի՞նչ հետեւանք կրնայ ունենալ Տարտանէլը ռմբակոծելու եկնելու իրենց յանդգնութիւնը։

«Թանին», շարունակելով իր ռազմաշունչ և մարտահրաւէր խօսքերը, կ'ըսէ.— «Իտալացիք 4 ժամ ամբողջ կրակ բանալէ յետոյ, վերջ տուած են կուռն իրենց մարտանաւերէն միոյն կռուելու անկարող վիճակի մը մատնուած ըլլալուն հետեւանքով։

«Իտալացիք մի միայն հոն կրնան իրենց ուժը ցոյց տալ, ուր անպէն ծերեր և անպաշտպան կիներ ու տղաքներ կը գտնուին և հոն ուր որ կը հանդիպին զինուած օսմանցիի մը, կամ ապտակ մը կ'ուտեն և կամ կից մը։ Մենք այնպէս կը կարծենք որ Իտալացիք դարձեալ Տարտանել պիտի գան։ Իտալացիներուն ամենավերջին գնացքը Տարտանէլի վրայ յարձակեցաւ։ Բայց մենք չատոնց պատրաստուած էինք գոնոնք ընդունելու համար։

Հիւսէին ճ.ոհիտ պէյ իր խմբագրականը կը վերջացնէ ըսելով. «Կամ Տրիպոլիս և կամ պատերազմ։»

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՓԱԿՈՒՄ ՆԵՂՈՒՑՆԵՐՈՒ

Օսմանեան նեղուցներուն մէջ թորփիլներ զետեղուած ըլլալով, պաշտօնապէս կը յայտարարուի թէ բոլոր նաւերուն առջև փակուած են նեղուցները։

*** Այսպէս, երէկ Պոլսոյ նաւահանգիստէն մեկնելու վրայ եղող չոգենաւերը չկրցան ճամբայ ելլել։ Ռումանական թղթատար չոգենաւն ալ հետեւեալ չմեկնեցաւ։

ԿԱՅՍՐԸ ԹՕՓՀԱՆԷԻ ՊԱԼԱՏԻՆ ՄԷՋ

Կայսրը Խորհրդարանէն մեկնելէն վերջ Թոփհանէի պալատը գնաց։ Հոն գացին նաև պատերազմական և ծովային նախարարները Մահմուտ Շէվքէթ փաշա և Խուրշիտ փաշա։ Կայսրը քիչ մը հանգըստանալէ վերջ Ն. Վեհափառութեան հրամցուեցաւ զինուորներուն նոյն օրուան ճաշը, — զինուորական «գարվանա»ներու մէջ սրուած, — որ կը բաղկանար մաքարոնէ, իմրիք հելվասիէ և թայինի հացէ։ Կայսրը իւրաքանչիւր տեսակէն մէջ մէկ պատառ ուտելով ճաշակեց և իր գոհունակութիւնը յայտնեց։ Յետոյ, պատերազմական չինութեանց տեսուչ Նազըմ փաշա «Մասվէր» և «Մարթին»ի տեղական փամփուշտներու նմոյշները ներկայացուց կայսեր որ այս առթիւ եւս իր գոհունակութիւնը յայտնեց։ Կայսրը ժամու մը չափ տեսակցեցաւ նախարարներուն հետ և ապա վերադարձաւ կայս. պալատ։

ՅՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ ԿԸ ՀՐԱԺԱՐԻ

Տ. Յուսիկ Պատրիարք մէկ քանի օր առաջ թէեւ մտադրած էր հրաժարական տալ, բայց յետոյ ետ կեցած էր այս մտադրութենէն։ Պատրիարքը դարձեալ որոշած է հրաժարիլ և իր այս որոշումը դիտի հաղորդէ հետն փողոցոյ յանձնիկայ նիստին։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ԿՐԵՏԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Աթէնք, 18 Ապրիլ. — Գանտիան մեծ տէրութեանց հիւպատոսները երէկ, գիշերը ուշ ժամանակ յանձնած են կրետական կառավարութեան, ծանուցագիր մը, որուն պարունակութիւնը յայտնի չէ դեռ։

ՇՈՒՆԱՑ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

Նիւ Եորք, 18 Ապրիլ. — «Հոլ Կրէյ» չոգենաւը, որուն մէջ 200 ուղեւորներ կը գտնուին, խրած է Ֆոփ գլուխը։ Անթել հեռագրաւ օգնութիւն կը խնդրէ։ Օգնութեան համար նաւ մը զրկուած է։

Աթէնք, 18 Ապրիլ. — «Մանիթէօր Օրիանթալ»ս կը հեռագրէն Կիպրոսէն թէ ազմկայից ցոյցեր տեղի ունեցած են Երէկ և առաւօտ Նիքոսիոյ մէջ։ Կիպրոսի Երեսփ. Ժողովին յոյն երեսփոխանները գրաւորապէս իրենց հրաժարականը տուած են անգլիական գօմիսէրին։ Այդ հրաժարականը մեծ յուզում պատճառած է։ Անգլիացի գօմիսէրը ստիպողաբար հեռագրած է Լոնտոնի գաղթականութեանց Նախարարին։ Յոյն երեսփոխանները նմանապէս բողոքեցին անգլիական վարչութեան դէմ։ Յոյն բնակչութիւնը ցոյցեր ըրած է Կիպրոսի Յունաստանի միացման եւ Անգլիոյ թագաւորին ի նպաստ։ Ոչ մէկ գանգատ յայտնած է անգլիական տիրապետութեան դէմ։ Կղզիին բոլոր կէսերէ հասած հեռագիրները կը հաւանին յոյն երեսփոխաններու բռնած զիրքին։ Վաճառատունները փակուած են։

ԱՌՏՈՒԱՆ ԴԻՄ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԿՐԿԻՆ ՌՄԲԱԿՈԾՈՒԹԻՒՆ ՁԱՆԱՔ ՔԱԼԷԻ

«Մանզուէշ» ժամաւոր դրուած պահուն զրոյց կը չրջէր թէ իտալական նաւատորմիղը նորէն կը ռմբակոծէ Զանաք Քալէի Բուտ Քալէ բերդը եւ սակայն այս լուրը հաստատող պաշտօնական տեղեկութիւն ստացուած չէ։

ՌՄԲԱԿՈԾՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՁԵԿՈՒՅՑԸ

Օսմ. զորձակալութիւնը պատերազմական նախարարութենէն կը ստանայ հետեւեալ պաշտօնական զեկոյցները որոնք հեռագրաւ հաղորդուած են Բ. Զօրաքանակին հրամանատարին եւ ամրութեանց հրամանատարին կողմէ։ Քանի՞զորս իտալական մարտանաւեր մեծ ու փոքր՝ չորեքշաբթի տեսնուած են Լիմնոս կղզիին բացերը։ Առաւօտուն ժամը զէպ ի 5ին՝ յանկարտակ մը եւ թորփիլանաւ մը գացած են դէպի Սամոս եւ, առանց ո եւ է ազդարարութեան, ռմբակոծեցին կղզիին զօրանոցը։ Նոյն օրը, ժամը 6ին, յանկարտակ մը եւ թորփիլանաւ մը եկած են Հռոդոս կղզիին արեւելեան կողմը, Ասիական եզերքին վրայ, եւ գրաւած են խտիվին պատկանող զաւսանաւը։ Յետոյ յանկարտակը խարիսխ նետած է Հռոդոսի առջեւ եւ թորփիլանաւը անդործածելի վիճակի մէջ դրած է հեռագրաթելերը։ Նոյն պահուն, 4 մեծ մարտանաւեր, 4 թորփիլանաւեր կանգ առած են կղզիին հիւսիսային արեւելեան կողմը։ Ուրիշ ութը իտալական նաւեր ներկայացած են Տարտանէլի նեղուցին առջեւ եւ ժամը 11.45ին սկսած են բերդերը ռմբակոծել։ Մինչ կողմէ պատասխանեցին։ Ռմբակոծումը շարունակեց մինչեւ ժամը 2 ցորեկէն յետոյ, թշնամին նետեց 150 ռումբ Օրխանիէ բերդին վրայ, 8 Գումի Գալէի բերդին վրայ եւ 12 Սէյտ էլ Պահրի վրայ։ Ոչ մէկ ռումբ նպատակակէտին հասաւ եւ հետեւաբար՝ պատերազմին մասնակցող զինուորներէն ոչ մին վիրաւորուեցաւ։ Միայն Օրխանիէի զօրանոցին մէկ ննջարանը փլաւ եւ ձի մը սպաննուեցաւ։ Ռումբերը իյնալով նաեւ Գումի Գալէի եւ Սէյտ էլ Պահրի բերդերու ննջարաններու անկիւններէն մէկուն վրայ, զինուոր մը, որ կռուողներու շարքին մէջ չէր գտնուեր, փլատակներուն տակ մնալով մեռաւ։ Ուրիշ զինուոր մըն ալ վիրաւորուեցաւ։ Պատերազմին միջոցին Էրթողրուլ բերդը նետեց ռումբ մը որ զարկաւ թշնամին մարտանաւերէն մին որ ստիպուեցաւ պ

ԼԷՕՆ ԳԱԼՈՒՆ

ԵԷՆԻՋԷՐԻ ՀԱՍԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Ե.

ՄԵԿՆՈՒՄԸ

Թմբուկը երկրորդ անգամ հնչուելուն՝ չավուշները ձայն տուին և տասը հոգիէ բաղկացած խումբ մը մէջտեղ եկաւ։ «Էֆքլի խարճ»ը այս խմբակին գլուխը անցաւ և զանոնք անմիջապէս տարաւ։ Վերջին մարդն ալ անցնելուն պէս, զօրանոցին դուռը վրանուն գոցուեցաւ և պէօրլիւք պաշին մեղի ըսաւ.

— Համբերեցէ՛ք, տղա՛քս։ Ձեր ընկերները պատերազմի ամբողջ ոգեմութիւնը բերելու գացին։ դառնալնուն պէտ՝ ամէն մարդ ազատ պիտի արձակուի մինչեւ իրիկուան աղոթքի պահը։

Այդ ոգեմութիւնքին ամբողջութեան սպասելով, զօրանոցին մութերանոցը դրան նուագները մեղի բաժնեցին։ Տանիկան հոգի ներս կը մանէինք կամարակալ և մթաստուեր սրահներէն, խոհանոցէն անցնելով։ Երբ իմ ջոկիս կարգը եկաւ, Մէհմէտ դուրս ելլող տանապետին ձեռքէն լապտերը առաւ։ Երկու ատիճան վար իջանք. գետինը գրուած «ֆանօս»ներ կը լուսաւորէին նկուղը։ Մութին մէջէն տարտաժօրէն կը տեսնուէին շարժման մէջ եղող մարդիկ, և ամէնէն խորը՝ լոյսի մօտը՝ այծի պաշին և թնդանօթաձիգներու չավուշի մը դէմքը, նաև պղինձէ խոշոր կշիռ մը։ Կշիռքին ետին ուրիշ մարդեր կը չարժուէին. մէյ մը թէ մը, մէյ մը զէնք մը, մէյ մը զէնքի մաս մը կ'երեւար։ Հօճային ռնգային ձայնը կ'առնէի թէեւ, սակայն զինքը չէի տեսներ։

Անիկա կը պօռար.

— Տասը լիպրա պատրոյդ, քսան լիպրա վառօդ, երեսուն լիպրա կապար։

Երբեմն երբեմն աշճի պաշին ձայնը կ'որոտար և պատասխան կուտար.

— «Եավա՛շ», հօ՛ճա, «եավա՛շ»։ Այդքան մի վազեր, տեսնելու և հաշուելու ժամանակ չես մոռցուր կոր։

— Քանի՞ հոգիի պէտք կայ, հարցուց չավուշը Մէհմէտին։

— Երրորդը լրացած է, պատասխանեց Մէհմէտ։ Տա՛սը, մէկ ալ խմբապետ, տասնըմէկ ատրճանակիր։

— Երրո՛րդ, տասնըմէ՛կ ատրճանակ, գոչեց չավուշը։ Իւ ձայնը հնչեց կամարին տակ, և հօճան նորէն սկսաւ.

— Թիսունհինգ լիպրա կապար, երեսուն լիպրա վառօդ, տասնըմէկ լիպրա պատրոյդ, տասնըմէկ տապար...

— Կամա՛ց, հօճա, կամա՛ց, կը պօռար աշճի պաշին. չեմ հասնիր կոր։ Երեսո՛ւն երկու, երեսո՛ւն երեք, երեսո՛ւնը չորս։ Կամա՛ց, մի՛ աճապարեր։ Տասնըմէ՛կ տապար, հօճա՛։

— Տասնըմէկ տուփ ճրագ, երրորդին։

— Կեցի՛ր, հօճա՛, Աստուա՛ծդ սիրես, կեցի՛ր. տապար մը պակաս է։ Վառօդը կը թափի կոր, լապտերին ուշադրութիւն բրէք... Աստուա՛ծ պահէ։

Վերջապէս ամենքս ալ մեր ուզմանութիւնը ունեցանք։ Բանին ալ ուրիշ տեսարան մը կար։ Չավուշները մեր շուրջը կը գառնային, մեր զէնքերը կը քննէին, և յիշոցներ կը տեղացնէին, տեսնելով որ զէնքին մէկը աւրուած կամ քիչ մը ժանգոտած է։ Ատրճանակիրներն ու աղեղաւորներն ալ նոյնը կ'ընէին։ Միայն պաշտօնատարները նստած էին իրենց մինտէրներուն վրայ և կռնակնին բարձերուն տուած՝ չերպէշներ կը խմէին, անուշեղէններ կ'ուտէին։ Բոլոր երկրորդական պաշտօնեաները մեծ իրարանցումի մէջ էին. ասանկ բան չէի տեսեր երբեք։ Երբոր մեր զէնքերուն քննութիւնը վերջացաւ, մեր չավուշները մեղի, թնդանօթներու «չէրքէշ»ն տարին, մեղի բաժնելու համար երկաթէ լանջազգեստներ, բազկանոցներ, ևն.։ Ամէն մարդու համար լանջազգեստ կար. տէզակիրները, աղեղակիրները, թէւնոցներ ունեցան. ես՝ իբր ատրճանակիր, բազկանոց մը ունեցայ, և զայն առած միջոցիս, լսեցի որ հօճան կը պօռաց.

— Չավո՛ւշ, բազկապանը առնելու ը՞ն պիտի գայ.

— Տօլմա Հասան ատրճանակիրը, հօճա՛։ Մեր պարանոցի գրան մէն ալ տուէք։ Անոր ընկերոջ Սվէնացի Մէհմէտին ալ նմանապէս, ասոնք տարբեր նշանակուած են։

Ուրախութենէն կաս կարմիր գտայ։ Մէհմէտ արժանիս հրեց և ցած ձայնով մը ըսաւ.

— Ամէն բան Թօսքանէրուն վերապահուած է. եկո՛ւր չուտ զինուէ՛։

Դուրսը, Մուրա Ալիին, Հունդարացի Օսմանին և ուրիշ նոր տէզակիրներու հանդիպեցանք. անոնք նոյնպէս կը նայէին մեզի. սակայն ո՛չ Մէհմէտը ո՛չ ալ ես ընկերոջ հանդէպ հպարտութիւն ընդունելիք չէինք։ Ուստի նախ մենք անոնց մօտեցանք շնորհաւորելու համար։

Այդ միջոցին Ալի Սայիտ մեզի ձայն տուաւ.

— Ի՞նչ, ո՛ւշ էք մնացեր. ատրճանակիրները խումբ ըլլան։ Հիմա, մէկ վայրկեանէն գարաքուքին պիտի գայ և եթէ ձեզի զէնքի տակ չտեսնէ ի՞նչ պիտի ըսէ։

Էյուպի և ինք մեր լանջազգեստները հագնելու օգնեցին։ Իմս քիչ մը մեծ էր։ Հինգերեն մէկը՝ եկաւ ետեւէն սեղմելու, ուրիշ մը վիզիս գրահը անցուց և կերպերը սովրեցուց։ Ես մինակս բազկանոցներս գրի, պատրոյդը մէջքս փաթթեցի և մը-նացեալ ռազմանիւթերը վրաս առի։

Էյուպ անմիջապէս իմ կապարիս կտորը հինգ մասի բաժնեց, և բացատրեց որ ինչպէս իւրաքանչիւրէն տասնըվեց գնդակ պիտի չինի. ուրիշ մը կապարս և ճրագներս տեղաւորեց պարկիս մէջը։ Երբոր զէնքս ձեռք առի, այն ատեն կարծեցի թէ երկու մարդու չափ ուժովներ էի. հինգ ոտք երկայնութեամբ ծանր ատրճանը ձեռքս մէջը եղէգի կտոր մը էր կարծես։

Դարազդին իմ առջեւս կանգ առաւ և մեր չաւուշին ըսաւ.

— Զալո՛ւշ, ահա շենք շնորհք կազմած մը։ Ձեր խումբը չատ աղէկ շինուած է։

Եւ առաջ անցաւ կրկնելով.

— Շա՛տ աղէկ, շա՛տ աղէկ։

(Շարունակելի)

(20) Թարգմ. ՀԱՅԿԱՆՈՅՇ ՄԱՌՔ

ԴՐԱԿԱՆ ՆՈՐ ԳԻՐՔ ՄԸ

«Մանզումէ»ի նախկին խմբագիր Յակոբ Տէր-Յակոբեան հրապարակ հանած է «Ուր խեցիներ ժողվեցի» անուն գիրք մը ուր ամփոփուած են հեղինակին բազմաթիւ գրական յօդուածները,— Պատկերներ, Մտածումներ և Տպաւորութիւններ, գաղափարի և արուեստի կրնակ արժանիքներով՝ օծուն։

Տարակոյս չունինք թէ մեր ընթերցողները նոյն հաճոյքով պիտի կարդան այս գիրքը ինչ հաճոյքով որ կարդացած են եւ խտասաղ գրագէտ-հրապարակագրին բոլոր յօդուածները։

Կը ծախուի 5 ղանեկանի և կը գտնուի ամէն գրավաճառի քով։

ՏՈՔԹ Տ. ՃԷԶԱՒԻՐԼԵԱՆ

Բարիզէն վկայեալ մասնագէտ ջղային եւ մտային հիւանդութեանց

Կը դարմանէ ամենավերջին դրութեամբ եւ էլեկտրաբուժութեամբ կաթուածները, (paralysies), մէնէժիդը (ménegite) իր տեսակները զանազանելով, ջղային ցաւերը, nevralgie faciales և nevralgies siatiques, ինչպէս ձեռքի դողդողը, սրտի բաբախումը, ջղային քաշտութիւնը, ջղային գիրութիւնը եւ ջղային նիհարութիւնը, տղայոց գիշերային միզադնացութիւնը, սերմնահոսութիւնը, առնական անկարողութիւնը, կը դարմանէ լուսնոտութիւնը՝ Բրոֆ. Շարքոյի դրութեամբ, գնցպարը (chorée) եւ զանազան ջղային եւ մտային գիրութիւնք։

Կը գտնուի ամէն օր, բացի կիրակէ, առտուընէ մինչեւ երեկոյ Սիրքէճի կայարանի ելքի դրան կից իր մասնաւոր դարմանատունը։ 4—75

ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Մեր Տրապիզոնի բաժանորդներէն անոնցմէ որ իրենց հին բաժանորդագիրները առկախ մնացած պարտքերնին՝ մինչեւ ցարդ չեն վճարած, կը խնդրենք որ հաճին անյապաղ իրենց հաշիւը յանձնել տեղւոյն մէջ թերթիս պատուական զորձակալ Գարրիէլ էֆ. Կ. Պալլարեանի։ Ինչպէս նաև անոնք որ կը փափաքին թերթիս բաժանորդագրուիլ, կրնան դիմել վերոյիշեալ հասցէին։

Վարչութիւն «Մանզումէ»ի

ՍՄԲԱՏ ԲԻԻՐԱՏ Ի

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Հրապարակ ելաւ Թ. պրակն ալ, պատկերազարդ, չքեղ տպագրութեամբ։ Զատկական տօներուն առթիւ, չաբաթը միայն 4 պրակ պիտի հրատարակուի։ Փնտռեցէք բոլոր լրագրավաճառներուն քով։ Կեդրոնատեղին է Պապը Ալի փողոց, թիւ 40, Նազարէթ էֆ. Այճեանի խանութը։

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ—ԴԵՐՁԱԿ

ԵՂՈՒԱՐԴ ՏԱՆՑԻԿԵԱՆ

ՊՈԼԻՍ, ՃԷԼԱԼ ՊԷՅ ԽԱՆ, ԹԻՒ 26, ՕՌՕՁՏԻ-ՊԱՌԻ ԴԷՄԸ

Այէն անոնք որ կ'ուզեն ճաշակաւոր հագուիլ, թո՛ղ փութան դիմել Եդուարդ Տանցիկեանի գործատեղին, ուր հասած են արդէն ընտիր կերպասներ և ուր կը պատրաստուին ճաշակաւոր և անթերի հագուստներ, ամենավերջին նորաձեւութեանց համաձայն։

Առաջին այցելութիւն մը պիտի բաւէ գաղափար մը կազմել այս նոր հաստատութեան ճաշակի զերազանցութեան վրայ։

Դիմեցէք Պոլիս, ճէլալ պէյ խան, թիւ 26։

ՄԵՐ ՕՏՃԱԽՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ԱՒԵՏԻՍ

ՆՈՐ ԽԻՒՍ

Մօհամէտ Ալի պէյի կողմէն հնարուած և Սրքունի նախկին դեղագործ Էվրէնիտիի միջոցաւ պատրաստուած հմբաւաւոր Ա-ՆԻՍՕՆԻ ԵԻԻՍը Պահէճ Դաքու, Գասապեան դեղարանը և Նէի ճամի, Մօհամէտ Բեազիմ պէյի դեղի մթերանոցը, ինչպէս նաև բոլոր դեղարանները եւ մթերանոցները կը վաճառուին։ Պոլսոյ մէջ գինն է 5 ղրուշ։

ՏՈՔԹ, ԹԱՇՃԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ԱՐՏԱՔԻՆ, ԾՆՆԴԱՄԻԶԱԿԱՆ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ԱՒՏԵՐՈՒ

Օգնական ուսուցիչ Օսմ. Բժշկական Հանալարանի

Գիտական ամենավերջին մէթոտներով կարճ ժամանակի մէջ կը դարմանէ ամէն տեսակ մարթայնի ծննդամիզական և կանանց ախտերը, ջերմամիզութիւն երիկամներու, միզամանի եւ այլ հիւանդութիւնները, երեկարաւորութեամբ՝ սերմնահոսութիւնը, անկարողութիւնը, երազատրձութիւնը։ — (606)ի ՍԱԼՎԱՐՍԱՆԻ ՆԵՐԱՐԿՈՒՄՆԵՐՈՎ ԵՒ ԱՅԼ ՄԻՋՈՑՆԵՐՈՎ ՖՐԱՆԿԱՖՈՏԻ ԴԱՐՄԱՆՈՒՄԸ. մէջի, արեան, խոսքի, քիմիական և մանրէաբանական քննութիւն։ Դարմանատունն է Պահճէ Գաբու, նոր փօսթխանէին դէմի կարգը Հայկ Ալլահվէրտեան դեղարանին մէջ իր մասնաւոր դարմանատունը, ամէն օր կէս օրէ վերջ։

ԱՌԱՋԻՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԶՐԻ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

ԱՆԿԼՕ-ՀԱՅ

ՓԱՓԱՂԵԱՆ ԲԱՌԱՐԱՆ

1136 ԷՋ 800 ՊԱՏԿԵՐ

Արժանացած համազգային գնահատման, եղական և անմրցելի իր տեսակին մէջ անպիտերէն հոմանիշներ. գիտական բառերու ճոխ մթերք. մասնաւոր յաւելուածներ մակ վստահելի բառարանը. գին լաթակազմ 70, կիսակաշի 75. դիմել հեղինակին՝ Զ. Տ. Ս. Փափաղեան, Կ. Պոլիս, Գայպը Հաուս։

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

Բազմալեզուեան Զրուցատրութիւն Հայերէն-Ռուսերէն-Գերմաներէն-Իտալերէն-Ֆրանսերէն-Գիտանարէն-Անգլիերէն և Տաճկերէն։ Էջ 400։

Զ. Տ. Ս. ՓԱՓԱՂԵԱՆ

Անհրաժեշտ երկսեռ ուսանողաց, ուսուցչաց և առ հասարակ ամէն անձանց։—

Օրական 10 վայրկեան չոգենաւի, չոգեկառքի, հանրակառքի կամ տան մէջ բազմալեզուանը կարդալով անզգաստաբար խիստ քիչ միջոցի մէջ պիտի սիրանայ եւրոպական վերոյիշեալ լեզուաց։—

Նորագոյն եւրոպական մէթոտներով պատրաստուած սոյն կարեւոր գիրքը պէտք է ամէն օր ամէնուն գրպանը գտնուի։ Ապագան լեզուագէտինն է։

Գին 20 ղանեկան, փօսթի ծախքով 23։

Դիմել հեղինակին Զ. Տ. Ս. Փափաղեան, Կ. Պոլիս, Գայպը Հաուս։

ՏՊԱՐԱՆ ԵՒ ՓՈՐԱԳՐԱՏՈՒՆ

Տ. ԾԻՐԻՆԵԱՆ

Պապը Ալի Ճատէսի Ճրղալ օղլու եօզուլու, թիւ 10

Գործատեղւոյս մէջ կը պատրաստուին մասնաւոր խնամքով պատկերներ տօսախի, զինկոյի, պղինձի վրայ և ամէն լեզուէ կնիքներ քաուչուկի և մետաղի վրայ, ինչպէս նաեւ բժիշկներու, դպրեւանքներու, ատամնաբոյժերու և դաստաբաններու համար նուրբ փորագրութեամբ թապելներ։ Կը պատրաստուին նաեւ խիստ ճաշակաւոր այցքարտեր, նշանտիսութեանց և հարսանեաց հրաւիրատոմսեր վաճառականական ամէն տեսակ տպագրական պիտոյքներ։ Գիները չափազանց ածան, մաքուր և արագ, գաւառներէ ըլլալիք յանձնարարութիւններ փութով և խնամով կը պատրաստուին։ 4—20

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻՔ

Մասնաճիւղ Ղալաթիոյ. — Քաժանատան։

Պոլսոյ գործակալութիւն. — Գաթիրքաբօղլու բասաժին դիմաց Աչիր էֆ. Բիւթիպճանէ փողոց։

Պոլսոյ գործակալութիւնը, Ղալաթիոյ մասնաճիւղին նման, կը կատարէ Գանքայի ամէն տեսակ գործառնութիւններ։

Գործակալութիւնը կը կատարէ նաեւ զանձումներ Թուրքիոյ բոլոր գաւառներուն, ինչպէս և արտասահմանի համար։

ԱՌԱՋԻՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԶՐԻ

ՏՈՔԹՕՐ

ԳԱՌԼՕ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԱԲՐՈՏԻԹԵԱՆ

ԵՒ

ԾՆՆԴԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՑ

ԱՒՏԵՐՈՒ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆՈՒՄԸ

Ծննդական և արբոտիթեան գործարաններու Հիւանդութեանց մասնագէտ բժշկ Տօքթ. Գառլօ Յակոբեան գիտական վերջին նորութեանց շնորհիւ առանց ցաւ պատճառելու ենթական հիմնապէս կը բժշկէ ֆրանկախտը, հին և նոր ջերմամիզութիւնը, առնական անկարողութիւնը և սերմնահոսութիւնը, ինչպէս նաև երկու սեռի վերաբերեալ արտոխտեան և ծննդական հիւանդութեանց ամէն տեսակները և կանանց արգանդային հիւանդութիւնները։

Ամէն օր, կէս օրէն վերջ, բացի կիրակի օրէն կը գտնուի Պահճէ-Գաբու, շաքարավաճառ Հաճի Կէչիրի անկիւնը, թիւ 18, Մէրամէթճեան-Պիանքի դեղարանը։

Ուրբաթ օրերը ձրի

"ՐԷՍԻՄԼԻ ԳԱՄՈՒՍԸ ՕՍՄԱՆԻ"Ի ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԱՒԱՐՏԱԾ

Թուրք նշանաւոր գրագէտ Ալի Սէյտի պէյի յօրինած եւ վեց մասնագէտներու սրբագրութեան բովէն անցած սոյն գործը, 3 մեծ հատորներ, 1200 էջեր, 4000 պատկերներ, 60 մեծ թապլոներ եւ 4 գունաւոր պատկերներ կը պարունակէ։

Երեք հատորին անկազմ գինն է 70, լաթակազմինը 80 ղրուշ։ Ընտիր թուղթի վրայ տպագրուած 3 հատորին անկազմ գինն է 80, կաշեկազմինը 95, թուղթերը ոսկեղօծեալ եւ ըրտիր կաշեկազմինը 108 ղրուշ։ Գաւառներուն համար 10 ղրուշ թղթատարի ծախք կ'աւնուի։

Դպրոցականներու համար մասնաւոր զեղչ։ Վաճառման կեդրոնատեղին է Կ. Պոլիս, Պապը Ալի ճատէսի, 32 թիւ ՃԻՀԱՆ գրատունը։

Տօքթօր Տիգրան Թպպիպեան

ՄԱՄՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ՄՈՐ, ԱՔԻՆ ԱՒՏԵՐՈՒ

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր, Շիշլի, Օսման պէյի գաղնօթի մօտ, Անտեան աբարթմանի իր յարկաբաժնին մէջ.

Արանց և կանանց ինչպէս նաեւ ստամոքսի, աղիքներու, երիկամներու, սրտի եւ այլն հիւանդութիւնները անպլական և ամերիկեան նորագոյն մեթոտներով կը դարմանէ։ Ֆրանկախտը և անոր հետեւանք բոլոր յամառ հիւանդութիւնները «Սալվարսան»ի և բոլորովին նոր դրութեամբ «Սօսմին»ի ներարկումներով կը բուժէ առանց ո՛եւէ էջաի և առանց գրաղումի արգելք ըլլալու։

Որպէս զի ո՛և է մէկը չի վարակուի թիֆոյով և գոլերայով, վերջերս Ամերիկայի և Անգլիոյ մէջ հնարուած, կիրարկուած և յաջողութեամբ պսակուած նորագոյն միջոցներով պատուաստում ալ կը կատարէ։

Ուրբաթ օրեր մինչև կէս օր ձրի։

6—36

ԳԱՂԻԱԿԱՆ ԱԽՏԻ ՄԷԿ ԱՆԴԱՄԷՆ ԲՈՒԺՈՒՄ

Տքթ. Յ. ՈՒՂՈՒՐԼԵԱՆ

Բրոֆէսօր Էրլիխի վերջին անգամ գրատած 606 Սալվարսան դեղերով կատարելապէս կը բուժէ հին և նոր գաղիական ախտերը, միմիայն մէկ ենթէքսիոնով. նաև կարճ ժամանակի մէջ կը դարմանէ ջերմամիզութեան, միզամանի և երիկամունքի եւ բրօսթատի հիւանդութիւնները, ինչպէս նաև առնական անկարողութիւնն բոլորովին նոր մեթոտներով։ Իրեն դիմող հիւանդները կ'ընդունի ամէն օր իր գործատեղին, Սիրքէճի, Թրամվէյի ճամբուն վրայ գտնուս լուսանկարչատան առաջին յարկը։ Տանթ.—Ամէն տեսակ գործողութիւններ մրգանցքի և արգանդի հիւանդութիւններու և ժամաւոր խնամք։

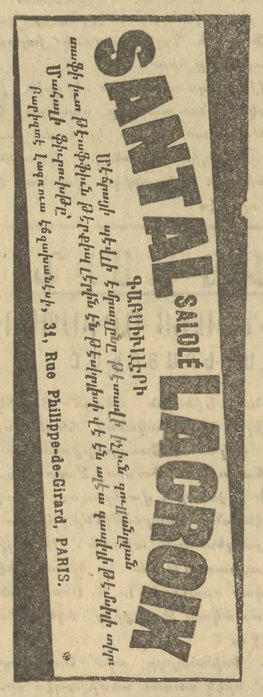

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՆԴՈԿ

ՕՍՄԱՆԻՅԷ

ՆԵՐՍԷՍ ՓԱՓԱՂՅԱՆ

Եիւքսէք Գալտրրբա, Ղալաթիա, Թիւ 30

Հիանալի տեսարան, եւրոպական նուրբ կահաւորում, էլեկտրական զանգակներով օդային կաղրով լուսաւորուած, անթերի սպասարկութիւն, կատարեալ մաքրութիւն, գիներ դիւրամատչելի, գաւառացիներուն յանձնարարելի միակ հանդստաւէտ եւ կենդրոնավայր պանդոկ։

Ճաշարան, ընթերցարան և սրճարան սալօն։

ԾԱՆՕԹ.— Ուշադրութիւն, ԵՒԻԳՍԷՐ ԳԱԼՏՐԲԻՍ հասցէին, չչփոթել ուրիշ Օսմանիյէի հետ։ 6 50

ՏՔԹ. Պ. ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ՆԵՐՔԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Արանց և կանանց ծննդամիզական և ԴԱՂՂԻԱԿԱՆ ԱԽՏԵՐՈՒ

Երկար տարիներ զանազան հիւանդանոցներու մէջ պաշտօնավարելով, իր ստացած փորձառութեամբը բժշկական նորագոյն մէթոտներով կարճ ժամանակի մէջ կը բուժէ ֆրանկախտը, ջերմամիզութիւնը, սերմնահոսութիւնը, առնական անկարողութիւնները, բրօսթաթի եւ միզամանի, ինչպէս նաև ստամոքսի, սրտի, թոքերու, աղիքներու և երիկամներու հիւանդութիւնները և զանազան յամառ վէրքեր։

Բացի կիրակիէ, ամէն օր կէս օրէն մինչև երեկոյ կը գտնուի Սիրքէճի, թրամվայ ճատէսի, չոգեկառքի ելքի դրան կից, իր մասնաւոր դարմանատան մէջ։

Իսկ առաւօտէն մինչև կէս օր հիւանդ կ'ընդունի Կէտիք Փաշա, Պալի Փաշա եօղուշը, Միւսէլիմ փողոց, թիւ 6 իր բնակարանը, նաև մօտակայ Վահրամ էֆ. Աստուրեանի դեղարանը և ուր Զորեքշաբթի, կէս օրէ առաջ ձրի։ 3—36

«ԶՈՒԱՆԱ»

(ՇԱԲԱԹԸ ԵՐԿՈՒ ԱՆԳԱՄ)

Վաղը ամէն կողմ փնտռեցէք «Զուա» ազգ. երգիծաթերթը քրքջալիր ու չարհեկան բովանդակութեամբ։ Ը՛ր. Օտեան Մուրթէզա պէյ, Կիկո և Զաքրճալի։ Գին 10 փարա։ Մաղրանկարներ։ Հասցէ՝ Պապը Ալի, Իգամամ խան թիւ 31։

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Հրապարակաւ կուգանք իմացնել մեր հին բաժանորդներէն որ հաճին անյապաղ, մեզ հաղորդել իրենց հասցէն, որպէսզի ո՛և է անկանոնութիւն տեղի չունենայ առաքումներուն մէջ։

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ «ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի

ՕՍՄ. ԱՌԵՒՏՐ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

شركت تجارية عثمانيه

SOCIÉTÉ COMMERCIALE OTTOMANE

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 100,000 ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՈՍԿԻ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՅ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿՆԵՐԸ ԲԱՑ ԵՆ ԱՌԺԱՄԵԱՅ ԿԵՐՊՈՎ

ՍԹԱՄՊՈՒԼ, ԳԱԹԸՐՃՕՂԼՈՒ ԽԱՆ

Հայկական սոյն դրամական հաստատութիւնը կ'ընէ փոխատուութիւններ, առևտրական տոմսերու, մուրհակներու, փոխանակագիրներու, բաժնեթուղթերու, պարտատոմսերու, ապրանքներու և բեռնագիրներու վրայ։

Կուտայ չէքեր, վարկագիրներ, փոխանակագիրներ և հեռագրական վճարում հրամաններ, ինչպէս Թուրքիոյ նոյնպէս աշխարհիս բոլոր մասերուն վրայ։

Կը գնէ և կը ծախէ ամէն տեսակ բաժնեթուղթեր և պարտատոմսեր թէ՛ մեր և թէ բոլոր օտար հրապարակներու վրայ, ինչպէս և օտար դրամներ։

Կը գանձէ եւ կը զեղչէ առևտրական տոմսեր, մուրհակներ, փոխանակագիրներ, բաժնեթուղթեր և կտրօններ։

Կ'ընդունի դրամական ուանդներ նպաստաւոր պայմաններով։

Դրամատունս հաստատած է առևտրական տեղեկութիւններու համար լուսագոյն կերպով կազմակերպուած սպասարկութիւն։

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՍՆՏՈՒԿ

Խնայողութիւնը մեր հաճախորդներուն մէջ քաջալերելու համար կ'ընդունի 25 ղրուշէն սկսելով գումարներ

Դրամատունս կը կատարէ նաև թէ՛ իր հաշուոյն, թէ՛ մասնակցութեամբ և թէ ուրիշներու հաշուոյն ամէն տեսակ արդիւնաբերութիւններու և ապրանքներու գնում, վաճառում, փոխանակութիւն, ներածում և արտածում։

Կ'ընդունի ներկայացուցչութիւն թէ՛ տեղական և թէ օտար տուներու։

Կը կազմէ առևտրական և ճարտարարուեստական ընկերութիւններ և կը մասնակցի անոնց։ Կ'ընէ հանրօգուտ չինութեանց վերաբերեալ ամէն տեսակ ձեռնարկութիւններ։

ԳՐԻԳՈՐ ԷՐՄԷՆԵԱՆ

ԶԳԵՍՏԵՂԻՆԱՑ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ,

ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1872ԻՆ

Թիւ 34, ԹՕՓԱՂԵԱՆ ԽԱՆ, ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԱՄ

Գրիգոր Էրմէնեան վաճառատունը 1872ին հաստատուած ըլլալով, այդ թուականէն ի վեր ջանացած է գոհ ձգել իրեն գիմող բոլոր յանախորդները՝ ծախած զգեստեղէններուն ամենալաւ տեսակէն և վերջին նորաձեւութեամբ խիստ վայելուչ ըլլալուն համար։ Ուրեմն, կը յանձնարարենք բոլոր անոնց որոնք կ'ուզեն ամենաէժան ապրանքէ կտրուած խիստ վայելուչ և ածան հագուստներ գտնել, թո՛ղ դիմեն Գրիգոր Էրմէնեան վաճառատունը որ չատ գոհ պիտի մնան։

Ամառուան առթիւ ժամանած են ընտիր ապրանքներ։

ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՆ

ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԳԱՐՆԱՆ ԵՂԱՆԱԿԻՆ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՊԻՏՈՅՔՆԵՐ

ԿԸ ԳՏՆՈՒԻՆ

ՇԹԱՅՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԱՄԵՆԷՆ ՄԵԾ

ՀԱՆԴԵՐՁԵՂԻՆԱՑ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

«Մանզումէ»ի հիմնուելէն ի վեր մեր գաւառի յարգելի թղթակիցները իրենց շահեկան ու ճշգրիտ տեղեկութիւններով ճոխացուցած են մեր թերթը։ Կը յուսանք որ ասկէ վերջ, մեծնոյն թղթակիցները կը հաճին շարունակել իրենց այդ օժանդակութիւնը, որուն համար կանխաւ կը յայտնենք մեր շնորհակալութիւնները։ Արդէն «Մանզումէ» միշտ ժողովունդին թերթը ըլլալով, ձեռքէն եկած օժանդակութիւնը չէ զլացած և հիմա այ ո՛և է գաւառացի անհատ որ ո՛և է գործ ունենայ և կարգադրելու համար գժուարութիւններու հանդիպի, կրնայ դիմել Տնօրէնութեան և քան կարելւոյն գոհացում ստանալ։